

Solzavice in krepeljci za rudarje mesto kruha

Zagovorniki civilnih svobodčin so presenečeni zaradi terorja na stavkovnem premogovnem polju.

Pittsburgh, Pa. (F. P.).—Zagovorniki civilnih svobodčin so presenečeni zaradi terorja na stavkovnem premogovnem polju v Pennsylvaniji, da so sami stopili na pot državne pennsylvanske policije, ki jaha prek rudarjev, njih žen in otrok. Brzjavka, ki je bila sestavljena na podlagi večjega števila poročevalcev Unije za ameriške civilne svobodščine v Pittsburghu, v kateri so navedeni tudi dejalji glede kraja, časa in oseb, se glasi:

Victor Gutman, White Valley, Pa. — Zjutraj dne 20. aprila sem šel mimo piketov na gručunaj Exporta. Približno ob tistem času je državna policija metala solzavice v skupino. Ena me je oslepila in ko sem bil slep, sem bil pretepen s krepeljem. Udarec je padel na udarce, dokler se mi ni končno posrečilo zbežati v privatno hišo. Od tam sem pa zopet zbežal naprej.

V soboto dne 21. apr. ob 6:15 sem bil med cerkvijo in nakladališčem v Exportu. Šel sem proti White Valleyju. Državni policaj se je name zadržal: "Pojd nazaj v White Valley!" Odgovoril sem: "Saj grem nazaj." Državni policaj je pa rekel: "Počakajte malo." Nato me je prišel tepsti po glavi in tilihku, končno se mi je posrečilo pobegniti.

Frank Homec, White Valley, Pa.—Okoli 6:15 dne 20. aprila sem stal pred prodajalno nasproti premogovnika Belmont. Čakal sem na lastnika, da odpre trgovino. Skupina mož je stala blizu vrat. Brez vsake provokacije ali svarsil je več državnih policajev napadlo skupino. En policaj je zbil mene na tla večkrat. Vsak poskus vstati je povzročil, da je po meni padel zopet krepelje. Končno se mi je posrečilo uteči.

Martin Negro, White Valley, Pa.—Ob petih popoldne dne 20. aprila sem bil eden prvih v šestih avtih, ki so dospeli iz Greensburga, da popeljejo v Yukon 57 piketov, ki so bili izpuščeni iz zapor. Moj kupej Dodgevega sistema so ustavili državni policaj. Bilo jih je deset. Ukazali so nam, da se obrnemo in odpeljemo v Yukon. Vsi avti so bili prisiljeni to storiti. Nastali so argumenti in deset državnih policajev jih je nekaj izmed nas pretepla s krepelji.

Lawrence Sloan, trgovec, Export, Pa. — Vstal sem in sem prišel doli v prodajalno, da grem po dve brišči po 25 centov za nekake prijatelja, ki so ga ravno pretepli državni policaji. To je bilo ob 6:30 dne 20. aprila. Pometal sem stranski hodnik, ko me pridrdrala dva avta Dodgevega sistema, polna državnih policajev. Osem mož je skočilo iz njih. Klicali so me in brez vsake razložitve so me pretepli s krepelji. Vprašali so me, od kje prihajam. Povedal sem, da iz Pittsburgha. Tedaj je pa eden policajev rekel, bil sem bolj uren kot debeli saržen in tako sem utekel nadaljnemu pretepanju.

John Polk, White Valley, Pa. — Šel sem po William Pennovi cestni dne 20. aprila, ko sem se vrnil s stavkovne straže po nemirih v Exportu. Bili so trije drugi možje z menoj. Prihodil se je avto, naložen s državnimi policaji. Eden policajev je stal z eno nogo na stopnici in opietel je okoli sebe z gorjaco. Da nismo bili udarjeni, smo morali poskakati v potok.

Preiskovalec št. 4.—Ko sem bil v dvorani rudarjev v White Valleyju pred shodom je prijezdilo šest policajev na dvorišče. Ko sem hotel govoriti z njimi,

me je eden državnih policajev vprašal ostro: "Kaj pa vi delate tukaj?" Povedal sem mu, da se zanimam za stavkovni položaj. Vprašali so me, od kje prihajam. Povedal sem, da iz Pittsburgha. Tedaj je pa eden policajev rekel, bil sem bolj uren kot debeli saržen in tako sem utekel nadaljnemu pretepanju.

John Polk, White Valley, Pa. — Šel sem po William Pennovi cestni dne 20. aprila, ko sem se vrnil s stavkovne straže po nemirih v Exportu. Bili so trije drugi možje z menoj. Prihodil se je avto, naložen s državnimi policaji. Eden policajev je stal z eno nogo na stopnici in opietel je okoli sebe z gorjaco. Da nismo bili udarjeni, smo morali poskakati v potok.

Preiskovalec št. 4.—Ko sem bil v dvorani rudarjev v White Valleyju pred shodom je prijezdilo šest policajev na dvorišče. Ko sem hotel govoriti z njimi,

me je eden državnih policajev vprašal ostro: "Kaj pa vi delate tukaj?" Povedal sem mu, da se zanimam za stavkovni položaj. Vprašali so me, od kje prihajam. Povedal sem, da iz Pittsburgha. Tedaj je pa eden policajev rekel, bil sem bolj uren kot debeli saržen in tako sem utekel nadaljnemu pretepanju.

Državni policisti pretepli rudarjevo ženo

Trinajstletna hčerka je rešila mater z lovsko puško iz brutalnih rok.

Slickville, Pa. — Pet državnih policajev je preteplo mrs. Mary Marinelli. Tolkli in udrihali so po nji, dokler ni njena trinajstletna hčerka zagrozila, da prične streljati z lovsko puško, ako matere ne puste na miru.

Ko so policaji v sredo zjutraj udarili po rudarjih, da preprečijo piketiranje, je mrs. Marinelli zavpila: "Ne tepite jih po glavi, kajti razbili jim bodele glave." Neki policaj ji je ukazal, naj gre z mostovž v hišo. Toda ona se ni ganila. Tedaj je pa skočil na mostovž in zamahnil s krepeljem.

Rudarjeva žena je pa zagrabila za krepelje, da ga iztrga policaju. Takoj je prišlo pet drugih policajev svojemu tovarišu na pomoč in so pričeli brutalno udarjati ženo po nogah. Tedaj je pa prišla trinajstletna hči z lovsko puško in zagrozila državnim policajem. Zdal so "junaki" še le odnehal in se zgubili kot politi kužli.

Sinclair priznava, da je dajal stotisočake

A vse to je bilo "legitimni business," se zagovarja oljni magnat.

Washington, D. C. — Harry F. Sinclair, petrolejski magnat in teapodomske slave, je bil v torek zašiljen pred senatnim odsekom in povedal je navedel svojo verzijo oljnega škandala. Povedal je senatorjem, da je res prejel \$899,000 kot delež profita misterijozne Continental Trading Co., ampak ta denar je porabil "legitimno" v imenu svojih kompanij. Denar je dobil v libertibondih in od omenjene vsote je dal \$260,000 Will. H. Haysu za kritje deficita republikanske stranke v predsedniški kampanji leta 1920; nadalje je Haysu "posodil" \$100,000 in na isti način je "posodil" bivšemu tajniku notranjih zadev Fallu \$233,000 na njegov račun v Novi Mehiki. Vse, kar je Sinclair počel, je bil "business" v mejah postave. Ko pa je bil vprašan po mnogih detajlih tega "postavnega businessa," je magnat rekel, da "se ne spominja."

Washington, D. C. — Charles A. Lindbergh je v ponedeljek zadnjikrat pilotiral svoje slavno letalo Spirit of St. Louis, v katerem je letel v Pariz in druge kraje sveta. Prispel je v njem iz St. Louisa v Washington in potem se je s težkim srem poslovil od istega. Letalo gre zdaj v Smithsonian muzej, kjer bo v poznim rodovom pričalo o triumfu. Letalo je naredilo 40,000 milj poletov in Lindy pravi, da bi lahko letelo še toliko.

Lindberghovo letalo v muzeju. Washington, D. C. — Charles A. Lindbergh je v ponedeljek zadnjikrat pilotiral svoje slavno letalo Spirit of St. Louis, v katerem je letel v Pariz in druge kraje sveta. Prispel je v njem iz St. Louisa v Washington in potem se je s težkim srem poslovil od istega. Letalo gre zdaj v Smithsonian muzej, kjer bo v poznim rodovom pričalo o triumfu. Letalo je naredilo 40,000 milj poletov in Lindy pravi, da bi lahko letelo še toliko.

Tihotapstvo z opojnimi piščami odkrito. Toledo, O. — Alfred Nominee, lastnik farne na obrežju Erie jezera, in dva njegova tovariša so bili v torek aretirani na obtožbo, da so prevažali žganje in druge opojne piščaje iz Kanade v Združene države. Tihotapci so bili v službi celo vrsto motornih čolnov, avtov in letal za prevažanje opojnih piščaj.

Poljub — električni sunk. Berlin, 2. maja. — Dr. Pontoppidan svetuje v danskem medicinskem listu mladim ljudem, naj obujejo češnje gumijastih podplatov, če hočejo v polni meri uživati poljubovanje. On razlaga, da je poljub izmenjava tolesne elektrike, in če je telo izolirano od tal, je poljub toliko bolj močan in sladak. Gumij ali kavčuk je najboljši izolator.

PRVOMAJSKE MANIFESTACIJE ŠIRON SVETA

Tragedija na Poljskem: komunisti ubili osem socialistov. — Velike slavnosti v Moskvi. — Nemiri na Dunaju. Predsednik Calles vodil manifestacije v Mehiki.

Varšava, 2. maja. — Prvomajske manifestacije delavcev v Varšavi so se prelevile v krvavo bitko, v kateri je bilo osem delavcev ubitih in 235 ranjenih. Komunisti so streljali na socialiste med pohodom na ulicah.

Moskva, 2. maja. — Pol milijona delavcev in 25,000 mož rdeče armade je večeraj manifestiralo v Moskvi. Prvi maj v Rusiji je dan proslavljanja proletarijata, valed česar so kolosalne prireditve bolj vojaškega kot civilnega značaja. Tudi civilisti — člani delavskih uni: možki in ženske — nosijo puške z nasajenimi bajoneti na ramah. V paradi stotisočev, ki so končno napolnili Rdeči trg okoli Leninovega groba, so bili zastopani narodi vsega sveta; tudi Kitajci so imeli svojo sekcijo. V pohodu je bilo čez sto godb vseh mogočih instrumentov. Zanimiva je bila godba, v kateri je tirsideset ruskih kmetov igralo na harmonike. Tisočeri beli napisi na rdečem polju so šigolali in karikirali angleškega zunanjega ministra Chamberlaina, Mussolinija, Poincareja, Čangtsolina in kapitalizem vobče. Vojaki rdeče armade so položili solžajno prisego proletarijatu, nakar so grmeli topovi in peli zvonovi po vseh cerkvah v Kremlju.

Dunaj, 2. maja. — Kolosalne demonstracije dunajskega delavstva so se izvršile mirno, izvzemši, da je par tisoč komunistov navallilo proti ječi s krikom: "Bela Kun mora biti osvo-boden!" Bil je spopad a policijo in voditelji so bili aretirani. Ko je bila množica brez voditeljev, se je hitro razšla.

London, 2. maja. — Običajne prvomajske demonstracije v Hyde parku so letos vodili levčarski socialisti in komunisti. Glavna govornika pred množico 5000 delavcev sta bila A. J. Cook, vodja rudarjev in komunistični poslanec Saklatvala.

Manifestacije v Parizu, Berlinu, Beogradu in Sofiji so potekle brez kakih incidentov. Posebnost je bila v Bruslju, ker so komunisti nabili plakate na vojašnicah a pozivom na vojake, naj se pobratijo z delavci.

Mexico City, 2. maja. — 50 tisoč delavcev je večeraj manifestiralo po ulicah glavnega mesta Mehike. "Delavske vrste so kolokale mimo Narodne palače in navdušeno pozdravljale predsednika Callesa, ki je na posebnem odru revjuval manifestacije in počastil delavce.

New York. — Okrog 250,000 organiziranih delavcev se je udeležilo prvomajske slavnosti v New Yorku.

Chicago. — Čikaški delavci socialističnega mišljenja so proslavili prvi maj v Ogden Auditoriumu, kjer je bila skupna proslava. Krojaška unija je imela obenem slavnostno otvoritev svoje nove in krasne dvorane v Van Buren ulici in Ashland blvd.

Ciklon na Bolgarskem; nov potres v Grčiji. Sofija, 2. maja. — Silen ciklonski vihar, ki se je razvil v podonavski dolini, je večeraj divjal preko Stare Zagore v Bolgariji spreminjal a ploho in točo. Vihar je odkril mnogo hiš in več oseb je bilo ranjenih.

Atene, 2. maja. — Nov potresni sunk v okolici Korinta je podri nadaljnjih sto hiš in ranil nekaj oseb.

Mezda unijskih delavcev se je povičala

Tako poroča biroj za delavsko statistiko Združenih držav.

Washington, D. C.—Povprečna mezda strokovno organiziranega delavstva za osemdeset rokodelstev, nevštevil železničarjev, je bila dne 15. maja 1927 za tri odstotke in sedem desetink odstotka višja kot ravno istega datuma 1926. To je dognal biroj Združenih držav za delavsko statistiko. Mezda od ure za teh 80 rokodelskih skupin je bila leta 1927 \$1.19, leta 1926 pa \$1.148.

Delavni čas za ves teden in vseh rokodelstev se je skrčil za 0.5 odstotka v tem letu. Soferim se je delavni čas skrčil za 1.4, pristanličnim delavcem za 1.3 odstotka. Peki delajo na teden 47.7 ur, šoferji in vozniki 54.7, kamnoseki 44, pristanlični delavci 44.7 in tiskarski delavci 44.8. Povprečno prejema najvišja mezda ometal in alcer \$1.628 na uro.

Izključitev kitajskih mornarjev z ameriških ladij?

Predsednik mornarske organizacije meni, da bo sprejet to-zadevni zakon.

Washington, D. C. — Andrew Furuseth, predsednik Mednarodne mornarske unije, meni, da kongres še v sedanjem zasedanju podvzame akcijo o predlogi senatorja Kinga, ki določa, da se izključijo z ladij Združenih držav kitajski in drugi azijski mornarji, ki jih podjetniki postavljajo, da nadomestijo izučene belopolitne mornarje na ameriških in drugih tujezemskih ladjah.

Po poročilih Furusetha pošiljajo mlade Kitajce v ameriške pristane, kjer se izkrcajo na kopno in se zamenjajo s starimi kitajskimi mornarji, ki se vračajo v Kitaj. Orientalski mornarji pa dajejo človeku posebno v oči, da vedo malo o mornarstvu in da so mladi, pravi Furuseth. On meni, da se v kitajskih kolonijah stari Kitajci nadomeščajo z mladimi, odkar je bil leta 1891 sprejet zakon, ki izključuje Kitajce kot naseljenike. Starost Kitajcev se v Ameriki ni povečala, ampak dosegli so večno pomlajenje.

Zvezna vlada štiti suhaškega agenta.

Rushville, Ill. — Zvezna vlada je zopet posegla v zadeve državnega sodišča, in prevzela v svoje roke slučaj prohibicijskega agenta Daniel Hollowella, ki je pod obtožbo tatvine in poizgla.

Hallowell je obtožen, da je navallil v družbi dveh drugih suhaških agentov v stanovanje farmarja Bert Belowsa, katerega je smatral za butlergerja. V njegovem stanovanju niso agenti našli alkoholnih piščaj. Po-brali so pa več dragocenosti, kakor govori obtožnica, in da zakrijejo tatvino so podtaknili ogenj, ki je Belowsu uničil gospodaraka posloja.

Bombe pokajo tudi v Waukeganu

Waukegan, Ill. — V torek se je razpočila bomba v poslopju na 326 Ulica St. V času eksplozije se je nahajalo sedem oseb v poslopju, toda ranjen ni bil nihče. Lastnik poslopja ni prejel nobenega grozinega pisma in policija nima nikakega sledu o teroristih. — Škoda, ki jo je povzročila razstrelba bombe, se ceni na \$1,000.

Osepnice koljejo Mehikance.

Mexico City, 2. maja. — Silna epidemija osepnice, ki je izbruhnila v državi Jalisco in v arcu klerikalne vstaje — je v dveh dneh pokosila 630 oseb. Istočasno so zvezne čete pobile 51 vstalev v dveh novih bitkah.

ŠTEVILO BREZPOSELNIH DE-LAVCEV NE PADA

To pokazuje članek v glasilu Ameriške delavske federacije.

Washington, D. C.—Povprečno število brezposelnih strokovno organiziranih delavcev v 24 mestih je v mesecu januarju znašalo 18 odstotkov. Tako je bilo v mesecu februarju in mesecu marcu, pravi "American Federationist," glasilu Ameriške delavske federacije v majski številki. Ako se primerjamo število brezposelnih v Baltimorju, Birminghamu, Buffalu, Cincinnatiju, Jersey Cityju, Los Angelesu, Philadelphiji in Washingtonu a številkami v februarju, tedaj se je število brezposelnih nekoliko znižalo, ampak število brezposelnih je bilo v mesecu marcu večje kot v mesecu februarju v Bostonu, Detroitu, Minneapolisu, New Yorku, Pittsburghu in St. Louisu. V Omaha je bilo v mesecu februarju 26 odstotkov delavcev brez dela, v mesecu februarju pa 40 odstotkov, za mesec marec pa ni poročila. V Baltimorju je bilo 41 odstotkov strokovno organiziranih delavcev brez dela v mesecu februarju, 31 odstotkov pa v mesecu marcu.

NEDOLŽNI TRPIJO, ANGLEŠKA JUSTICA PA ČAKA.

Hladnokrvna britska justica davi nedolžne otočane.

Sydney, Avstralija. — S Solomonskega otočja prihaja vest o britski poasni, malomarni in hladnokrvni justici, ki mirno in hladnokrvno gleda, kako nedolžni ljudje trpe.

Lani so domačini ubili nekega uradnika, ko je prišel pobrat glavarino od otočanov. Odsila je na otok kazenska ekspedicija, oborožena a strojnimi puškami in drugim modernim morilnim orodjem. Ta ekspedicija je uničila vasi domačinov in jih veliko tudi pobila. Končno jih je obkolila 170 v gozdovih in jih odgnala v Tulagi, da tam čakajo obsodbe.

Zaprli so jih v taborišče, ki je bilo zgrajeno v naglici. Eden izmed voditeljev je rekel večkrat: "Jaz sem ubil uradnika, zakaj me ne obesite?"

Na ta način je protestiral, ker so bili nedolžni z njim vred zaprti. Toda britska justica ni urna, kadar ima žrtve v svojih rokah. Takrat je počasna in hladnokrvna, ker ji žrtve ne uidejo. V taborišču je izbruhnila griza in več ko petdeset domačinov ji je že podleglo. Mogoče britska justica gda čaka, da ji podleže tudi vodja domačinov, da ji trdi, da je ubil uradnika, da ji ga ne bo treba obesiti, pa magari če grizi podležejo vsi nedolžni domačini.

Malo je vredno za britsko justico življenje otočanskih domačinov, ako niso belopolitniki.

Nemčija sprejela Kelloggov protivojni načrt.

Berlin, 2. maja. — Nemčija je sprejela brez rezervacij in kvalifikacij ameriški načrt za odpravo vseh vojn. V noti, ki je poslana v ponedeljek v Washington, izjavlja nemška vlada, da je pripravljena sprejeti multilateralno protivojno pogodbo.

Rowley aretiran na obtožbo umora.

Chicago. — Thomas J. Rowley, znan policijski karakter, je bil v torek večer aretiran na obtožbo, da je 25. aprila umoril David Shera, lastnika Paris Arms hotela, 4114 Washington blvd. — Po umoru se je Rowley skrival, toda v torek je bil zašiljen na južni strani mesta in odveden v zapor, kjer bo čakal obravnavo.

Diktator Čangtsolin pripravljen na bog

Pot v Peking je odprta. Nacionalisti pretrgali železnico, ki je pod kontrolo Japoncev.

Sangaaj, 2. maja. — Kuomintangska vlada v Nankingu je prejela informacije, da je vse uradništvo v Pekingu v največji paniki in diktator Čangtsolin je že pripravil vlake za beg v Mandžurijo.

Z zavzetjem Tsinana in železnice, ki vodi proti Tientajnu, je nacionalističnim armadam pot v Peking odprta. Ppostrila pa se je nevarnost konflikta z Japonci. Kajšekovo četo so zasedla in razdejale del Čangtsunge železnice, katero bi Japonci radi kontrolirali. Japonci so poslali 2400 vojakov v Tsinan.

V Hankovu so spet v teku pragoni komunistov. Eksekucije komunistov so na dnevnem redu.

FARMARJI REDE PRAŠICE.

Drugi prašiči pa šro profite.

Chicago, Ill. — Ameriški farmarji so prodali 13,000,000 prašičev za \$245,000,000 v prvih treh in pol mesecih letošnjega leta. V ravno tem času lanskega leta so prodali 10,000,000 prašičev za \$250,000,000. Za tri sto tisoč prašičev, ki so jih zredili več in jih transportirali na trge, so prejeli pet milijonov dolarjev manj v gotovini.

Za te številke, da so pravilne, jamči Farmarska unijaka šivinska komisija, zadruga za trgovino, ki so jo organizirali farmarji za prodajo šivine in perotina. To je tista reč, ki tare farmarje, je dejal ravnatelj farmarske trine zadruge. To ni samo a prašič, ampak je z vsemi poljaki pridelki. Farmarji pridelajo več pšenice, koruze in zrede več goveje šivine, a prejmejo pa za svoje produkte vedno manj denarja.

SUHACI NA DELU.

Pred kongresom je osnova, ki določa težke kazni za kršilce prohibicije.

Washington, D. C. — Protislunaka liga vleče svoje privržen-ce v senatni zbornici za vrvice, da proti koncu zasedanja glasu-jejo za predlogo, ki določa ostro kazni za kršilce Volsteadovega zakona.

Predlogo je predložil senatni zbornici senator Jones, republikanec iz Washingtona. Predloga določa za prvi prestopok in kršitve prohibicije pet let ječe ali pa \$10,000 globe ali pa oboje.

Sedanji zakon določa za prvi prestopok maksimalno kazen 6 mesecev zapor ali pa \$1,000 globe. Za drugi prestopok je določena kazen dve leti zapor in \$2,000 globe.

Protislunaska liga, ki ima na svoji plačilni listi veliko število vplivnih oseb, dela na vse kriplje za sprejetje predložene osnove.

Letalci pri Coolidgeu.

Washington, D. C. — Predsednik Coolidge je v sredo oficijelno sprejel barona Huenefeldta, Koehla in Fitzmauriceja, ki so prvi preleteli Atlantik iz Evrope v Ameriko. Sprajemnim ceremonijam v New Yorku je prisostvovalo do dva milijona ljudi.

Egipt se podal Angliji.

Kairo, Egipt, 2. maja. — Egiptovska zbornica se je podala ultimatu Velike Britanije in odložila vse protivne predloge do jeseni. S tem je egiptovska kri-za končana.

Šest oseb utonilo.

Uniontown, Pa. — Šest oseb je v torek utonilo v reki Monongahela, ko se je prevrnil čoln, v katerem so se vozili. Mrtva je Cehet Caddis, učiteljica, in pet otrok.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cileo \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za iznositev \$9.00.

Naslov za vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju n. pr. (April 30-1928) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo priložimo, če se vam ne sproti list.

RUDARSKA STAVKA V DRŽAVAH PENNSYLVANIA IN OHIO.

Zaključek gl. odbora. Delitev podpore stavkujočim in razni nepotrebnosti pri delitvi podpore stavkujočim članom S. N. P. J.

CHICAGO, ILL., dne 17. feb. 1928.

Društvo šte. 538 v Dillies Bottom, O.
Prosim, izvolite poročati o izredni podpori, katero deli po navodilu iz gl. urada br. Nace Ziemberger, in izpolnite vsa tu sledeča vprašanja:

1. Ali je Vaše društvo prizadeto v sed. premogarski stavki?.....
2. Koliko članov je prizadetih?.....
3. Ali je prejel kateri član kaj denarne podpore od Ziembergera?.....
4. Ali se deli podpora nepristrano?.....
5. Ali je društvo zadovoljno, da se tako deli in zanemari?.....
6. Koliko članov ima Vaše društvo?.....
7. Koliko je Slovencev?.....
8. Koliko Hrvatov?.....
9. Koliko Srbov?.....
10. Koliko drugih narodnosti?.....

Te informacije so nam potrebne zaradi točnejšega poslovanja in pravičnega razdeljevanja. Apelliramo zato ponovno, da izpolnite navedena vprašanja točno in takoj, ter ne čakajte na društveno sejo. Ako želite kaj pojasniti, kar ni v teh vprašanih zapodeno, izrabite prostor spodaj in na drugi strani te listine. Če vam je znana kaka nepristranost ali nepoštenost, izjavite to točno in navedite dokaze in fakte.

Za vse to se Vam zahvaljujem še vnaprej, ostajam
Vaš s spoštovanjem in bratstvom pozdravom,
VINCENT CAINKAR, preds. SNPJ.

Cenjeni brate!—Molim, da mi pošljete drugo pismo, o katerem sem, da bi bilo bolj razumljivo. Citati je ne morem, to nekako razumiti što to pismo znači.—Bratstvom pozdrav.

GEORGE SPOKISH,

tajnik šte. 538, Dillies Bottom, Ohio.

CHICAGO, ILL., 17. feb. 1928.

Društvo šte. 543 v Steubenville, O.
Prosim, izvolite poročati o izredni podpori, katero deli po navodilu iz gl. urada v Vašem okraju brat Nace Ziemberger, in v to svrhu izpolnite vsa tukaj sledeča vprašanja:

1. Ali je Vaše društvo prizadeto v sed. premogarski stavki?—Nije.
2. Koliko članov je prizadetih?—Nijedan.
3. Ali je prejel kateri član kaj denarne podpore skozi br. Ziembergera?—Nije.
4. Ali se deli podpora nepristrano?—Yes.
5. Ali je društvo zadovoljno da Ziemberger deli podporo kot sedaj?—No.
6. Koliko članov šteje Vaše društvo?—31.
7. Koliko je Slovencev?—4.
8. Koliko Hrvatov?—18.
9. Koliko Srbov?—2.
10. Koliko drugih narodnosti?—7 Rusi.

Te informacije so nam potrebne zaradi točnejšega poslovanja in pravičnega razdeljevanja, zato ponovno apelliramo, da izpolnite ta vprašanja točno in takoj, ter ne čakajte na društveno sejo. Ako želite kaj pojasniti, kar ni v teh vprašanih zapodeno, izrabite prostor spodaj in na drugi strani te listine. Če vam je znana kaka nepristranost ali nepoštenost, izjavite to točno navedite dokaze in fakte.

Za vnaprej se Vam zahvaljujem za to uslugo, ostajam
Vaš s bratstvom pozdravom,
VINCENT CAINKAR, preds. SNPJ.

Cenjeni.—Rad bi vedel, kdo je ta Ziemberger, ki deli podporo za štrajkarske. To mi pojasnite bolje.

Cenjeni brate! Naše društvo S.N.P.J. v Steubenville nima štrajkarjev. Tukaj smo imeli veselico, katere prebitek je šel v pomoč štrajkarjem. Sodelovalo je pet drugih društev: Tri srbske, eno hrvaško in eno madžarsko. Pozdrav.

STANKO JUKIĆ, tajnik.

CHICAGO, ILL., dne 17. feb. 1928.

Društvo šte. 562 v Barton, Ohio.
Prosim, izvolite poročati o izredni podpori, katero deli po navodilu iz gl. urada v Vašem okraju brat Nace Ziemberger, in v to svrhu izpolnite vsa tukaj sledeča vprašanja:

1. Ali je Vaše društvo prizadeto v sed. premogarski stavki?—Ja.
2. Koliko članov je prizadetih?—8.
3. Ali je prejel kateri član kaj denarne podpore skozi br. Ziembergera?—Ja.
4. Ali se deli podpora nepristrano?—Ne.
5. Ali je društvo zadovoljno da Ziemberger deli podporo kot sedaj?—Ne.
6. Koliko članov šteje Vaše društvo?—13.
7. Koliko je Slovencev?—42.
8. Koliko Hrvatov?—1.
9. Koliko Srbov?—
10. Koliko drugih narodnosti?—

Te informacije so nam potrebne zaradi točnejšega poslovanja in pravičnega razdeljevanja, zato ponovno apelliramo, da izpolnite ta vprašanja točno in takoj, ter ne čakajte na društveno sejo. Ako želite kaj pojasniti, kar ni v teh vprašanih zapodeno, izrabite prostor spodaj in na drugi strani te listine. Če vam je znana kaka nepristranost ali nepoštenost, izjavite to točno navedite dokaze in fakte.

Za vnaprej se Vam zahvaljujem za to uslugo, ostajam
Vaš s bratstvom pozdravom,
VINCENT CAINKAR, preds. SNPJ.

Cenjeni gl. pred.—Zakaj se ne strinjamo s N. Ziembergerjem, je njegov račun v Prosveti, ki je hodil od naselbine do naselbine, poroč, da je imel samo \$4 stroškov, kar ni nikakor mogoče, ampak na ta način, kakor je on urejal, ja. Jaz sem ga peljal od mene do precej oddaljenega rojaka, mi je rekel, da mi da en dolar za stroške, kar ni veliko. On je pa zapisal za podporo. Pri dotičnem rojaku je prenočil dvakrat po eno noč. Njegov sin ga je vozil en dan od naselbine do naselbine, za vse to jim je dal \$5, kar je prav malo, zapisal jim je pa v podporo. Samo za tako vožnjo ne bi bilo veliko 6—7 dolarjev.

Jaz mu ne oporekam, jaz dobro vem, da takna pota ne more nikdo prehoditi, ampak to se mi ne vidi, kar pride s takim računom v javnost. Naši člani so mnenja, da bi bilo najbolje, da bi vi kar naravnost na krajevna društva poslali. Vi imate listine, oziroma prošnje za assessment, iz katerih lahko razvidite ves položaj vsakega posameznika in celoga društva.

Vaš s bratstvom pozdravom—JOSEPH SKOFF, taj.

CHICAGO, ILL., 17. feb. 1928.

Društvo šte. 607 v Ryeasville, Ohio.
Prosim, izvolite poročati o izredni podpori, katero deli po navodilu iz gl. urada v Vašem okraju brat Nace Ziemberger, in v to svrhu izpolnite vsa tukaj sledeča vprašanja:

1. Ali je Vaše društvo prizadeto v sed. premogarski stavki?—Ja.
2. Koliko članov je prizadetih?—2 moša in ena žena.
3. Ali je prejel kateri član kaj denarne podpore skozi br. Ziembergera?—No.
4. Ali se deli podpora nepristrano?—Mi ne nima nič zato.
5. Ali je društvo zadovoljno da Ziemberger deli podporo kot sedaj?—
6. Koliko članov šteje Vaše društvo?—8.
7. Koliko je Slovencev?—8.
8. Koliko Hrvatov?—Nan.
9. Koliko Srbov?—Nan.
10. Koliko drugih narodnosti?—Nan.

Te informacije so nam potrebne zaradi točnejšega poslovanja in pravičnega razdeljevanja, zato ponovno apelliramo, da izpolnite ta vprašanja točno in takoj, ter ne čakajte na društveno sejo. Ako želite kaj pojasniti, kar ni v teh vprašanih zapodeno, izrabite prostor spodaj in na drugi strani te listine. Če vam je znana kaka nepristranost ali nepoštenost, izjavite to točno navedite dokaze in fakte.

Za vnaprej se Vam zahvaljujem za to uslugo, ostajam
Vaš s bratstvom pozdravom,
VINCENT CAINKAR, preds. SNPJ.

JOE TURNER.

(Dalje prihodnjič.)

VESTI IZ NASELBIN

Malo pojasnila o podpori.

South View, Pa. — Dolžnost me veže, da popravim nelfubno pomoto, ki se je urinila v 91. številki Prosvete z dne 17. aprila. Brat Terčelj nam je poslal dva čeka po \$25 in ne samo enega, kot je bilo pomotoma poročano. Od rojakinje Frances Zakovšek iz Waukegana smo dobili tudi ček v znesku \$25, ki se je glasil na dve društvi.

Na seji dne 8. aprila smo imeli \$75. Dali smo zvezi 10, John Zakarju 5; Anton Sluga 150 — 58.50 v blagajni. Zakaj ostalo je od trimesečnih računov 796. Sedaj imamo v blagajni 66.46. — Vem, da ne ugaja vsem članom, kajti ališal sem nekoga, ki je rekel, kadar obleka pride, pa še tisto denite v blagajno. Tak član ne pomisli, da pri tako velikih družinah lahko pride nesreča vsaki čas, in kam bomo ali po denar v silo. Veliko je članov, ki še društvenih pristojbin ne morejo plačati, nekateri jih niso plačali od decembra.

Torej nekaj mora tudi v blagajni ostati za skrajno potrebo. Mislim, da pri nobenem društvu naše jednote niso društveni udradniki tako beraški plačani kot so pri našem. Tajnik ima 8 centov od člana; blagajnik in zapisknik pa vsak po 50c na mesec. Predsednik pa nič. Saj je lahko vesel, da dobi to čast. — Še enkrat se lepo zahvalim vsem darovalcem in nabiralcem za njihovo velikodušnost. Priporočamo se še v nadaljnjo pomoč.

Martin Urbas, predsednik št. 265 SNPJ.

Zakaj je v Libraryju šola zaprta.

Library, Pa. — Naj poročam javnosti, da bodo tudi drugi ljudje vedeli, zakaj je v Libraryju šola zaprta. Ze pred dobrim mesecem se je začela širiti novica, da imajo otroci pri premogovniku Montur 10, ki je last Pittsburgh Coal kompanije, nalezljivo bolezen, ki se imenuje "smallpox". Vse je šlo mirno naprej, dokler nam niso otroci naših stavarjkarjev začeli dopovedovati, ko so hodili z šole domov, da imajo otroci stavkokazov vedno več te bolezni pri Montur kampi št. 10.

Videli smo poročilo v angleških listih, da je Pittsburgh Coal kompanija prizadeta. Poročilo je bilo tudi, da je šola zaprta. In res je bila par dni, a so jo nato kar na hitro zopet odprli. Nekateri otroci so šli v šolo, drugi ne, ker so se njih starši bali, da bi otroci dobili bolezen od otrok stavkokazov.

Nekega dne smo se žene stavkujočih rudarjev zmenile, da gremo v šolo, da doženemo, koliko je te nalezljive bolezni pri otrocih stavkokazov. Odšli smo v šolo in vprašale, kje je nadučitelj. Učiteljice so nas vprašale, kaj hočemo. Povedale so nam, da danes ni ravnateljja v šoli. Me smo se zmenile, da ga počakamo. Ni ga bilo treba dolgo časa čakati. Kmalu je prišel in nas motril, češ, kaj to pomeni, da je prišlo danes toliko žensk v šolo? Me smo mu povedale, kaj želimo. Dejal je, da ima poročilo samo od ene stavkarske družine, ki ima to bolezen. Me smo pa trdile, da vemo za več slučajev in da se bojimo, da bi naši otroci ne dobili te nalezljive bolezni od otrok stavkokazov.

Rekel je, da se ne more nič napraviti glede tega. Me smo zahtevale, naj skliče šolski odbor. Se istega dne zvečer smo šle zopet nazaj v šolo in kmalu nato je prišel šolski odbor, kateremu smo pojasnile naše težnje, da niso naši otroci

varni hoditi v to šolo zaradi stavkokazskih otrok, ki imajo nalezljivo bolezen. Moje so rekli, da bodo stvar preiskali ter nam tozadevno sporočili.

Čez par dni so nam naznanili, da imajo pri štirih stavkokazskih družinah imenovano bolezen, ter da bo šola za nedoločen čas zaprta. Kakor se ališal, ni kompanija nič kaj zadovoljna, ker smo se žene stavkujočih rudarjev malo postavile, da se je izvršila preiskava, ki je imela za posledico omenjeno ugotovitev. Pomislite, ljudje, ako bi ne bile zavzele, mogoče bi še danes naši otroci morali hoditi z bolnimi otroci skupaj v šolo. Včasih je tudi dobro, da se ženske malo postavijo. Zdal se pa ališal, da tiste, ki smo se potegnile zaradi šole in poleg tega še iz parkrat na piket, da nas imajo vse zapisane. Hvala tistemu dobremu človeku, ki je vedel od vseh žensk imena in jih je gošpodu superintendentu poslal, da se bi pozabili naših imen!

Stavkokazsko delo pri premogovniku Montur 10, gre lepo in mirno naprej. Mislim, da se bodo spomnili na 16. aprila in pustili umazano delo, pa so menila pozabili, kdaj je bil dan 16. aprila. Mislimo pa, da pride čas, to se bodo spomnili ti nesramni ljudje, da delajo sebi in nam krivico.

H koncu mojega dopisa želim vsem štrajkarjem, da bi že bil konec tega štrajka, ki ga imamo zdaj. J. Ambrožič.

Naznanilo in poziv!

Johnstown, Pa. — Delničarjem Slov. Co-op. Assn. v Moxham - Johnstownu, Pa., naznanjam, da ste vsi klicani na izredno sejo Slov. kooperativne zadruge, katere se bo vršila na soboto, 5. maja ob 8. zvečer v prostorih Slov. del. doma na Moxham - Johnstownu, Pa. Na seji moramo zavzeti potrebne korake glede naše zadruge in njenega poslovanja, ki ne odgovarja našemu zadovoljstvu. Je bilo sklenjeno na pretekli direktorski seji, da se pozove vse delničarje na skupno sejo, da se ukrene kaj gotovega, da-li se poslovanje likvidira, da v najem, ali prodaja, ako je kupec. Stvar je odvisna od skupne seje delničarjev. Priporočam vsakemu delničarju, da se seje udeleži, ako se kaj zanima za svoje interese. Oddaljeni člani naj mi pošljejo svoj sedanji naslov, da vemo eden za drugega. Želim, da se udeležite seje v kolikormogoče obilem številu.

Frank Koreth, taj., 615 Linden Ave., Johnstown, Pa.

Veselica v pomoč štrajkarjem.

St. Louis, Mo. — Ker še ni ravno huda vročina in se še lahko zabavamo v dvorani, so sklenili tukajšnja slovenska društva, da se združijo ter prirede skupno veselico dne 6. maja v korist stavkujočim rudarjem, da jim pomoremo v njih borbi kolikor je v naši moči.

Bratje in sestre, resnica je, da niso najboljši časi in da se povprečna družina težko preživi. Ali kljub temu vsak lahko ne koliko daruje, ker vsak najmanjši dar je dobrodošel.

Upamo, bratje in sestre, da ne bo nikogar v naši slovenski naselbini, ki bi nekaj ne daroval. Upamo, da se bo vsak član omenjenih društev, kakor tudi posamezno občinstvo v St. Louisu in okolici, polnoštevilno udeležilo omenjene veselice. Ni treba, da tukaj povdarjam potrebo niti pomena akcije, ker je vsakemu dobro znano, zakaj se gre. Vsak ve, da povprečen delavec si ne more mnogo prihraniti in je tirej v potrebo, kakor

hitro neha vsakdanje delo. Bratje in sestre, stopimo na plan in pokazimo, da bje v naših srcih bratska solidarnost.

Njih boj je boj vsakega posameznega delavca. Kajti njih izguba bo več ali manj zadela tudi druge industrialne delavce. In tega je treba da se zavedamo. To je napolnilo slovenska društva št. 70 KSKJ, št. 87 JSKJ, št. 107 SNPJ, Samostojno društvo "Edinost" in Slovenski narodni klub, ki nam je dal dvorano na razpolago brezplačno, da prirede veselico 6. maja. Mi drugi pa vedno glejmo, da pomoremo do najboljšega uspeha. Kdor hoče kaj darovati, naj to sporoči komiteju svojega društva ali manjermu v Slov. nar. dvorani, 3331 So. 7th St.

Za dober uspeh se priporočajo Zdruzena društva.

Za odbor — Teresija Speck.

V odgovor rojaku Prevcu.

White Valley, Pa. — V listu Enakopravnost se rojak Previc iz White Valleyja zelo huduje nad menoj: Imenuje me Musolinija, social-patrijota in nekakšnega diktatorja. On piše arogantno in oba dopisa, tikajoča se mene, sta brez argumentov in duševna nizkosta.

V White Valleyju, ki spada pod občino Franklin, se je zadnje čase veliko spreminilo. Prvo je, da smo volilci lanskega novembra precej dobro pometli s Kukuksklanovci iz občinskih uradov, drugo je pa to, da Previc ni ob času volitev nič v žep padlo. Kajti naš Previc je bil tako navajen, da je pri volitvah vedno gledal, da je kaj zasužil od buržoaznih strank. Ker je tudi moja zasluga, da smo se socialisti in kmetje združili na eno volilno listo, da smo na ta način bolj sigurno pometli z njegovimi bratci, zato me imenuje social-patrijota. Ali ni res tako?

V občini, kjer je preje prevladeval terorizem, ki so ga širili prejšnji šolski direktorji in nadučitelji, na način, da so stari slovenski šolarje po nedolžnem plačevali kazni na mirovnih sodiščih, pa prevladuje danes najlepši mir. Ali ni res tako? Vem, da ne bo tega priznal, nered prizna resnico. Ali je v bistvu kaj razlike med ameriškim kukuksklanizmom in italijanskim fašizmom? Prav nobene razlike ni. Obe stranki, če se sploh smejo imenovati stranki, sta do skrajnosti teroristične in diktatorske. On (Previc) je vedno prav pridno agitiral za klanovce pri vsakih volitvah, da so bili izvoljeni in zasedli javne urade, medtem ko sem jaz vedno agitiral za socialistične in druge delavske kandidate. To je argument, ki precej dobro pojasnjuje kdo je Mussolini.

Svoječasno je tudi Previc pripadal k socialistični stranki; bil je blaginjak kluba v White Valleyju, ko se je razpuštil leta 1919. Ali je že postal preostanek bagajne na gl. stan JSZ, kamor tisti denar spada? Kot člana soc. stranke je to moja dolžnost, da ga vprašam. Kakor sem bil pred nekaj časom informiran, od tam, še niso nič prejeli od njega. Imenovana organizacija tudi zbira fond za stavkujoče premogarje in bodo hvalni, ako tisti denar pošlješ tudi v ta namen.

Ker se je najin spor razvil iz veselice, katere prebitek je šel stavkujočim premogarjem, oziroma je on spravil to afero v javnost, mu ne bom odgovarjal več na podtikajoče dopise, kakršne je dosedaj pošiljal v Enakopravnost ali kam drugam.

Pripravljen sem pa argumentirati stvarno o razrednem boju, ki ga bijemo premogarji z nikdar nasitenimi operatorji, ker sem prepričan, da le s stvarnimi argumenti se izčisti pojm, ki so podlaga k skupnosti v vprašanih delavskih problema. — Joe Britz.

Bartulović aretiran.

Detroit, Mich. — Zadnji petek zvečer so detektivski aretirali štiri jugoslovanske komuniste, med temi tudi Charlesa Novaka, alias Bartulovića, urednika "Delavca." Drugi trije so Teodor Cekov. Sam Mavrič in Nik Dimitru. Kakor poročajo detro-

itaki listi, so bili aretirani na odredbo naselniških oblasti, ki pravijo, da je četvorica nepo- stavno prišla v Združene države.

Aretacija je bila izvršena v Srbakem narodnem domu v teku nekakega shoda. Novak in Mavrič sta bila na odru, ko so ju vzeli detektivci. Cekov je kasneje tajil, da je bil shod komunističen. Rekel je, da se je shod vršil pod vodstvom Balkanskega odbora.—Poročevalec.

Proslava Vilharjeve 110 letnice

Waukega, Ill. — Tukajšnji dnevnik "Waukegan Daily News" je poročal o proslavi Mirolava Vilharja: "Več sto oseb se je udeležilo Vilharjeve proslave 110 letnice prošle nedelje v Sloven- skem narodnem domu. Prirejen je bil lep program, sestavljen največ iz pesmi pokojnega Mirolava Vilharja. Proslava se je vršila v prvi vrsti, da se pomaga postaviti pesniku v Jugoslaviji v njegovem rojstnem kraju spomenik, kjer je bil rojen l. 1818 in je preminul leta 1871."

Dne 29. aprila je bila tu po- voljno obiskana proslava 110 letnice Vilharja, ki je prinesla precejšnjo vaoto za njegov spomenik; vršila se je v Slovenskem narodnem domu. Našlo se je nekaj denarja. Kdor ga je izgubil, naj se zglaši pri Matiji Pogorelcu, 424 10th Street, Waukegan, Ill.

"Črna kraljica."

Chicago. — Jugoslayenako prosvetno udruženje uprizori v nedeljo 6. maja znano dramo "Črna kraljica" s predigro "Prokletstvo na Medvedjemgradu" v CSPPS dvorani, 1126 W. 18th St. Predigro je spisal Dragutin Freidenreich, avtor drame "Graničarji."

Vstopnina v predprodaji 75c, pri blagajni \$1. Dvorana bo od- prta ob dveh popoldne, igra se prične ob 3. Po predstavi bo splošna zabava in ples. Godba pod vodstvom Franja Pokornega. Za obilo udeležbo se priporoča — odbor.

Vesti s farmarske naselbine.

Grand Junction, Colo. — Ni dolgo tega, ko so se spet naseli- le dve slovenski družini tu na farme. V tej okolici se bavimo s sadnim drevjem; rastejo tudi vsi drugi poljski prideški. Ampak odvisno je od zemlje, kakršno kdo ima in kakor zna kdo obdelovati.

Letošnja zima je bila povsem lepa januarja in februarja, mare je pa bil bolj deževen, april pa mrzel, tako da je uničenega pre- cej sadja. Upati je, da ni do kraja uničeno.

Pa naj še to omenim, da smo v kratkem prišli ob dve sloven- ski dekleti. Zakonsko zvestoba sta si obljubila Louise Vidmar in Joe Verant, ki sta šla na farmo v Fallon, Nevada. Druga, Anna Slogar, je poročila Anton Pluta, in sta odšla na Somerset, Colo. Novoporočencem želim obilo uspeha in zadovoljnosti.

Mrs. Agnes Koshak.

Poročilo.

Los Angeles, Calif. — Dne 7. aprila se je vršila tu zabava v korist stavkujočih rudarjev. — Priredila jo je skupno društva št. 177 HBZ, št. 5 HSP, št. 462 SNPJ, št. 124 SSPZ, UHHD, R-DZ in MRO. Zabava je bila do- bro posešana in čisti dobiček zna- ša \$195.23, poslan na P. O. po- možni odbor. Dobro bi bilo, da bi se še kmalu priredila alična za- bava, da se tako pomaga našim rudarjem.

Anna Mavrin.

Naznanilo.

Nokomis, Ill. — S tužnim sr- cem naznanjam prijateljem in znancem žalostno mest, da je preminul moj dragi oče Martin Konec v stari domovini. Umrl je 10. aprila v Stranich pri Konj- cakah v starosti 90 let. Pred letom dni mi je umrla mati Jozefa Ko- nec na svečnico 2. februarja v starosti nekaj čez 80 let. Pred 2 letoma je umrl mlajši brat Alois v Mariboru v bolnišnici za operacijo na glavi; vzrok, posled- dica vojne. Tako sem v dveh le- tih izgubil tri.

Zalujoci 5 sinov, trije v Ju- goslaviji, eden v nemški Av- striji in podpisani. — George Konec.

OPAZOVANJA

Človeški mravljinici.

Sunj z nogo mravljišče in pazuj. Kako vse drvi in vs- em in tja. Nekaj časa je panj- med drobnimi stvarcami, pote- pa pride delo. Drugi dan ali 3- par dni je mravljišče ponov- zgrajeno. Sunj spet in opazuj. Ponovito se isto. Razderi mrav- ljiše trikrat, desetkrat, stokrat- mravljiše se ne selijo nikam- Tam ostanejo in grade in grad- Ali so ljudje kaj boljši?

Odkar pomni zgodovina, je p- tres porušil milijone človeških bivališč in tisoče in tisoče lju- je obeležal mrtvih v razvalina- Druga bivališča je zasula vro- lava iz vulkanov. Ali niso ljud- prav tam zgradili nova mesta, so bila ponovno porušena — spet nova in nova? Seveda s- Kam naj grede človeške mrav- lje? Mrliče pokopljajo, hiše se- dajo, molijo "Čuvaj nas Bog pe- tresa" in čakajo na nov sun- na nove žrtve, na novo delo.

Ljudje! Mravlje! — Slabši kot mravlje! Mravlji- ci se v svojem drobnem obzo- ju na brigajo, kdo jim ruši sta- novanjske grčke; ne molijo človeku-rušitelju za milost, ni- ne zvržajo nesreče na svojih- hudiča, ki ga najbrž nimajo. Ka- dar se strese mravljišče, misli- mravlje le na delo, na nič dru- gega. Kadar se strese zemlja- človek nori. Namesto da bi bež- na varno, če more, beži mnoge- krat v svojo smrt v svetliš- Zadnje čase postaja človek ne- koliko pametnejši, samo nekoli- ko. Preiskuje vzroke potresov in si skuša pomagati.

Človeštvo živi na jajčni lupi- ni ki je mestoma zelo nemirna- Geološka znanost je ugotovila- da je skorja zemlje polna razpo- lin votlin. Majhna podstava po- vzroči, da se strese površje mi- lje na široko. Geologi domneva- jo, da stalne potresne cone pri- hajajo od ogromnih razpok v- globočini skorje. Taka razpoka- vleče kroginkrog zemeljske oble- izpod Mehike in Kalifornije- srednjega Atlantika, Portuga- lke in Španije, Italije, Turčije- Balkana Kavkazije, srednje Azi- je Sibirije, Japonske in Pacifi- ka nazaj do Mehike. Na tej raz- poki se neprenehoma pojavljajo- potresi, najhujši na svetu. Tam- so tudi stalne vulkanične sile- kar je naravno, kajti lava pro- dira na dan, kjer najde največ- naturnih izhodov. Na tem pasu- in v bližini na obeh straneh so- človeška mravljišča v največji- nevarnosti. Včas so bile na tem- pasu velike revolucije: deli kon- tinentov in otoki so se pogrez- neli in novi vstali iz morja. To se- lahko še zgodi, dasi morda ne več- v takem obsegu.

V Kaliforniji se bahajo, da- zdaj zidajo poslopja, ki so "quakeproof", da jih potres ne- podere. Koliko se obnesejo, po- kaže prihodnji večji potres. Čas- pa je, da ljudje enkrat mislijo- na varna bivališča v vseh takih- krajih. Na to bi morale misliti- vlade, če bi bile bolj človeške- Zemlja se bo tresla še nadalje- dokler se skorja popolnoma ne- uravnava in poleže—in o tem- je treba misliti.

Kaj če bi vlade mislile manj- na vojno in imperializem in več- na boj s prirodnimi elementi, ki- so še vedno največji sovražniki- človeštva? Kaj če bi si ljudje en- krat sami pomagali?

Koliko časa morajo še čakati- in trpeti, predno spoznajo, da- druge pomoči ni?

Zahvala.

Port Royal-Fitz Henry, Pa.— V imenu društva "Svobodni- slec" št. 169 SNPJ se lepo za- zahvalim br. Vincent Cainkarju, predsedniku SNPJ, za vsoto \$100, ki sem jo prejel za od stav- ke prizadete člane našega dru- štva. Po previdnosti sem vsoto- razdelil med prizadete člane.

Člani našega društva so ob- ljubili, da ob priliki povrnejo bi- rovalcem. Naše društvo ni bilo- nikdar zadnje, če je bilo treba- kateremu društvu ali članu SN- PJ pomagati. Upam, da bo kmalu- konec te dolge, če se ne mu- timi, najdaljše v zgodovini tra- tajoče stavke—Joseph Indel ml., tajnik.

Naročite Mladinski list- najboljši mesečnik za slo- venske mladostnike!

Vesti iz Jugoslavije

KONFERENCA PREČANSKIH OBLASTNIH SAMOUPRAV.

(Izvirno.)

Spilj, 10. aprila.

Odkar se je v Jugoslaviji razvijala takozvana samouprava, od katere so zlasti imeli posebne kompetence naši klerikali, se je v notranje poslovanje nekoliko izpremenilo, kajti precejšen del poslov je sedaj odpadel na oblastne samouprave ali skupščine.

Oblastnih samouprav v Jugoslaviji ni malo. Vseh skupaj jih je 33. Najvažnejša za nas Slovene je mariborska in ljubljanska, za ostale dele jugoslovanske države pa zagrebška, potem beogradska, splitska in druge.

Delo oblastnih samouprav v Jugoslaviji pa je silno oteženo, kajti največje težave so v tem, da ni potrebnega denarja. Pomisliti se mora, da odpade na oblastno samoupravo največ socijalno skrbstvo, ki je znano, da ni baš na visoki stopnji. Po svetovni vojni pa je bilo blizu fronte in v pokrajinah, kjer se je vršilo klanje, vse polno novih problemov, okoli katerih bi se sedaj morala sukati vsa naša gospodarska in socijalna politika.

Tako smo dobili veliko vprašanje: kako dati ljudem — strehe. To stanovanjsko vprašanje, ki je danes najaktualnejše v Jugoslaviji, dela zelo veliko preglavice ne samo najemnikom, ki morajo drago plačevati slaba stanovanja, nego tudi hišnim posestnikom, ki so neverjetno obdavčeni na svoja posestva, tako da se vzbuja nevolja proti sedanjemu stanju ne samo pri gospodarjih, ampak še bolj tudi pri stanovanjskih najemnikih. — V Beogradu pa se seveda igrajo balkansko politiko. Oni se za taka vprašanja prav malo ali celo nič ne menijo, ker jim je vseeno, ali so ljudje zadovoljni ali niso. Država sama ne gradi in na ta način omiliti takozvane stanovanjske krize, privatniki pa se boje postavljati hiše, ker nimajo cenene kredita in ker se boje visokih davkov, pristojbin in taks.

To vprašanje bi moralo zainteresirati tudi naše oblastne samouprave, ali, kljub temu, da ima marsikateri oblastni poslanec nekaj resne volje, da bi sodeloval pri rešitvi tega vprašanja, vendar mu je to oteženo, ker te samouprave nimajo kredita.

Drugo, kar je tudi zelo važno za naše oblastne samouprave, je: pospeševanje kmetijskega in kmetijskih panog sploh. Jugoslavija, ki je v pretežni večini agrarna, to je kmetijska država, nima lepo urejenega kmetijstva. Pri jugoslovanskih kmetih je opaziti vse polno zanikarnosti, ki deloma izvira iz neznanja, deloma pa iz lenobe, češ, saj je zemlja tako rodovitna da bo sama in brez prevelikega truda rodila. Toda povdariti je treba, da vse pokrajine v Jugoslaviji niso enako rodovitne, da zlasti Dalmacija in primorske dežele ne uspevajo posebno lepo. V teh krajih pa, da bi se na ta način pomagalo odonemni prebivalstvu, bi morali gojiti in pospeševati umno kmetijstvo, s čimer bi seljaki dobili interes in voljo, da bi v svoji prid in za svoje interese dvignili kmetijsko produkcijo. — Oblastne samouprave seveda tudi ne zmorejo te naloge iz enostavnega razloga: Nema kredita.

Potem je treba, da omenimo še tole: Z gospodarsko krizo, ki je zlasti občutno zadela našo še malo razvito in se razvijajočo industrijo, so se razmajali temelji socijalne strukture našega prebivalstva. V industriji je nastala velika brezposelnost. Delalci imajo majhne plače, delajo morajo po 12 ur na dan in še več. V krajih pa, kjer ni rodovitna zemlja, to je posebno v Hercegovini, Dalmaciji in Crni gori, pa ljudje že stradajo. Tako je nastalo vprašanje: prehrane ljudstva. Ker država valed nekon-solidiranih razmer ni zmogla, to naj sedaj naredi oblastne samo-

uprave. Logično pa zopet je, da samouprave tega ne zmorejo, ker nimajo kredita.

Delo oblastnih samouprav je torej silno oteženo. Ljudstvo postaja valed teh razmer vedno bolj obupano zlasti pa delavski razred, ki je še najbolj zatiran. To silno občutijo tudi funkcionarji oblastnih samouprav, ki so se z namenom, da najdejo rešitev in od pomoč temu neznosnemu stanju, zbrali na konferenci v Splitu. Po dolgih referatih in razmotiranjih, so se zedinili na tem predlogu, oziroma resoluciji:

- 1.) Narodno zdravje je treba čuvati potom zdravstvenih ukrepov z grajenjem sanatorijev, okrevališč za mladino in odrasle, itd.
- 2.) Pospeševati je treba kmetijsko gospodarstvo ustvariti napreden tip vasi in kmetijskih domov, organizirati je treba kmetijske kredite.
- 3.) Nuditi je treba socijalno pomoč in imeti je treba socijalno skrb za deco, gluhome, slepe. Regulirati treba izseljeniško vprašanje.
- 4.) Podpirati treba narodno umetnost, gojiti in prevzeti strokovne šole.
- 5.) Pospeševati je treba javna dela, promet, zlasti tujski na Jadranu.
- 6.) Za pokritje stroškov posamezni oblasti naj država odstopi javne dajatve. Oblasti naj najemajo v inozemstvu posojila in doma, urede naj oblastne hranilnice s pravicami in ugodnostmi, kakršne ima državna hipotekarna banka.
- 7.) Izgraditi naj široke občinske samouprave.

Če se bo oblastnim samoupravam posrečilo realizirati ta program, tedaj smemo biti prepričani, da se bo notranji položaj znatno izpremenil na boljše.

Pogreša se slovenski "Amerikanec". Zagrebška policija se že tri tedne bavi s težko nalogo, da izsledí nekega Josipa Pirmana, ki je na misteriozen način dne 18. marca izginil iz Zagreba. Kdo je Josip Pirman? Kakor se je dognalo, je bil Pirman rojen leta 1861. v Zaborštu pri Studencu v Sloveniji. Pred dvajsetimi leti se je izselil v Ameriko skupno s svojo ženo. Ker je bil po poklicu mlinar, je našel tamkaj dober zaslužek. Na njegovo nesrečo pa mu je umrla žena in on se je odločil, da vrne v staro domovino, pustivši v Ameriki svojo 18 letno hčerko in dva sina. Naselil se je v Zagrebu, kjer si je zgradil malo hišo. Bil je veseljak ter je zvečer 18. marca zašel v neko veselno družbo, ki je v spremstvu tamburšev pozno ponoči zapustila gostilno. Od tedaj je izginila vsaka sled za Pirmanom. Nekateri so menjaja, da je v pijanosti zašel v kanal in utonil, drugi pa so menjaja, da gre najbrže za zločin. Izsledovanje se nadaljuje.

Zopet nesrečna žrtve alkohola. Vinjeni Anton Tomšič iz Zavin pri Zagorju je padel z ozke obnave steeze v prepad in se u-bil. Ranjki Tomšič je bil precej premožen kmet, ki je živahno kupčeval z živino. Ob Tomšičevi nesrečni smrti je oživel med bogorim in trboveljskim prebivalstvom spomin na žalostni dogodek v letu 1914. Pred pričetkom vojne je vinjeni Tomšič ustrelil svojo ženo in je zato pre-sedel vso svetovno vojno v maborski kaznilnici. Zdaj je tudi on, sicer premožen in ugleden posestnik, žalostno končal.

Rudniška nesreča v Trbovljah. Pretresljiva rudarska drama se je dogodila 14. aprila zvečer v Terezijinem rovu v Trbovljah. Ravno piče pol ure pred koncem kihta je ogromna plast zasipne ka materijala zasula Josipa Uršiča in Franceta Bukovca. Dolacim so slednjega še pravočasno rešili, so prišli do Uršiča šele okrog polnoči. Bil je mrtev.

Po nesrečnem naključju je umrla 18letna Fani Kastelčeva iz Gradača pri Litiji. Zastrupila si je kri ter so jo prepeljali v ljubljansko bolnico, kjer pa ji tudi niso mogli več pomagati.

Velika noč med Slovenci v Italiji

(Izvirno.)

Trst, ob Veliki noči 1928.

Velika noč, vstajenje! Kdaj pride tudi za nas Slovence v Italiji? Vstajenje? In velika noč? Vsak narod, vsaj v Evropi je že doživel svoje velike sanje, doživel je sanje, ki jih je sanjal stoletja, sanje po svobodi. — Le naš narod v Italiji še ni prišel do uresničenja svojih sanj po svobodi. —

Velika noč 1928. — Slovenci v Italiji so vedno v slabšem položaju. Že grozi popolna asimilacija z italijanskim narodom, teror italijanskega fašizma z vsakim dnem hujši, zavednost Slovencev skoraj vsak dan manjša. Pritisk fašizma na naše prebivalstvo neznosno. Glad, brezdomje, brezposelnost. —

To je Velika noč 1928 med Slovenci v Italiji!

Kadar greš popotnik po lepih goriskih brdih, kadar te privede boja v ta naša lepa vinska brda, kjer smo včasih lepo, mirno in zadovoljno živeli, spomni se na svoja mladostna leta, ki so ti ostala v tako lepem spominu. Primerjaj jih in potem potrkaj na naša vrata in povprašaj nas po zdravju. — Odkar smo prišli sem, odkar so nas priklenili v te brloge, ki niso več naši, je odšla naša nekdanja vesela pesem iz naših are. —

Videl boš: Naša brda niso več vesela, naše morje ni več tako kakršno je bilo, le tuji obrazi iz Kalabrije se nam reže divje v obraz in se nam posmehujejo v oči. —

Oni dan sem šel v oddaljeno primorsko vas. Prvo, kar me je pretreslo je bilo, da sem takoj opazil, da vas propada. Ves zunanji videz je pričal, da je tak. Povprašam kmeta, ki stoji na pragu: Kakš oče? — Previdno se obrne, če ga kdo ne sliši: "Slabo in vedno slabše. —

Kmet je postal revež, revež, da se ga bog usmili. Delavec je postal — oprostite izrazu — fakir. Brezposelnost, umazanija, uderstvo vse to daje zunanji in notranji videz fašističnim nebesom na slovenskih tleh v Italiji. Velika noč! Slovenci! —

Odhajam na agitacijsko potovanje. V kovčku imam socijalistične knjige, pa tudi komunistične brošure. Ne poznam dobro kraja. Vem le, kaj stanuje naš zaupnik. Obrnem se k njemu. Stopim v njegovo hišo. Iznenaden obstojim. Pet karabinerjev in dva milicijska izvršujeta pri njem hišno preiskavo. Ničesar nima doma, saj ve, da sumljivih stvari ne sme imeti v hiši, kjer stanuje. — Toda kljub temu, da ne najdemo ničesar, ga odpeljejo na podoštati ali kam. Sumljivo pogledajo še mene. Mislim, sedaj po hop, še po meni! —

Zmotil sem se. Srečno uidem nevarnosti. Politichen prijatelj mi pove geslo in jaz dobim drugega zaupnika. "Vidiš, sodrug, Tole in tole je treba med ljudi, da čitajo, kako hočemo spraviti, da bo bolj varno?"

Greva v gostilno. Pri mizah je par slabo oblečenih ljudi, brezposelnih profesionalistov. Napravljena sta tako, kakor tržiška fakina. Če pa jima pogledaš v oči, takoj opaziš, da sta reveža, kateremu je strla borba za vsakdanji kruh vse življenje.

Stopim k nemu in ga vprašam: "Prijatelj, hočeš zaslužiti?" — "Seveda, hočem, je bil takoj odgovor. — Razložim mu, da ga poznam (Čeprav ga nisem, ampak sem vedel o njem le toliko, kolikor mi je v parih besedah povedal drugi zaupnik s katerim sem prišel v gostilno.) in da imam zaupanje do njega. Razpeča naj našo literaturo med ljudi, previdno seveda, da ga ne dobi oblast, sicer bo sedel par let. — Pravi: Bom.

Skrivoma mu dam nekaj knjig, katere naj proda. Potem pa mu še dam zavitek letakov (prepevane seveda). "Za 5 lir vam jih raznesem," mi reče. —

Oditejem mu jih in se poslovim. — Za pet lir! Za pet lir riskirati nevarnost 3 do 10 letne težke ječe. — In to ni osamjen slučaj!

To je Velika noč v Italiji. — Gospodarski in socijalni položaj našega slovenskega življa na Primorskem postaja z dneva v dan vedno slabši. Je že skoraj nevzdržljiv. Tega se prav dobro zavedajo današnji fašistični oblastniki, pa kljub temu prav ničesar koristnega ne ukrejejo. Ljudstvo, zlasti naše je vedno bolj obupano. Navadilo se je že narodnostnega terorja, ki ga izvaja fašizem nad slovenskim jezikom, kajti gospodarska beda je sedaj že hujša, kakor more biti teror valed tega, če govore slovenski mesto italijanski.

Kam plove Italija, in kam plovemo tudi mi Slovenci na Primorskem, ki nosimo na sebi verige suženjstva? —

Je Velika noč za nas res še daleč? ... S. A. T.

Delo kongresa o imigraciji in naturalizaciji

V sedanjem zasedanju je kongres izmed velikega števila raznovrstnih zakonskih načrtov sprejel dotedaj še dva predloga (bills), ki se nanašata na priseljevanje. Enega je predsednik že podpisal in tudi drugi prav sigurno postane zakon. Na ta način dobimo le dva nova zakona, kot izid vsega delovanja sedanjega kongresa na polju imigracije in naturalizacije.

Prvi zakon se nanaša na Indijance, rojene v Kanadi, in jih izvzema iz kvotnega zakona. Ta izjema iz splošnega pravila temelji na Jayjevem mednarodnem ugovoru od l. 1794, ki je bil kasneje potrjen s pogodbo v Ghentu l. 1814. Tedaj se je Indijancem spoznala pravica, da smejo svobodno prestopati mejo med Združenimi državami in Kanado. Priseljeniški zakon od l. 1924 pa je napravil dvomljivo to njihovo starodavno pravico. Po tem zakonu je izrecno prepovedano priseljevanje vseh onih, ki ne morejo postati državljanji Združenih držav. Le belokožci in ljudje "afriškega pokoljenja" morejo biti naturalizirani. Indijanci torej ne morejo biti naturalizirani (razum seveda onih rojenih v Združenih državah) in zato je njihovo priseljevanje avtomatično prepovedano.

Indijanci so bili od pamtnike navajeni prekoračati sedanjo mejo Združenih držav in valed prepovedi, ki jo je vseboval priseljeniški zakon od l. 1924, je prišlo do izrazov nezadovoljstva. Stvar je prišla pred sodišče in vsaj v enem slučaju je sodišče izjavilo, da pravica, zajamčena Indijancem po prejšnjih pogodbah, še vedno obstoja. Da ne bo protislovja, je bil predložen sedaj odobreni zakon, s katerim se Indijancem iz Kanade izrecno priznava ta pravica. Originalni predlog se je nanašal tudi na Indijance iz Mehike, in to na člane onih plemen, ki morejo dokazati, da so izvorno bivali v sedanjem ozemlju Združenih držav. Ali ta del osnove je bil izbrisan in se zakon nanaša samo na Indijance iz Kanade. Nadalje, ta pravica prestopanja meje se ne razteza na adoptirane Indijance (Indijanska plemena dostikrat adoptirajo belokožce v svoje vrste). Samoposebi je uveljavilo, da ti kanadski Indijanci vzljde svoji pravici ne morejo postati državljanji Združenih držav.

Drugi zakon, ki je bil sprejet, je večjega zanimanja za čitatele, ker odlaga zakonitev novega kvotnega zakona, ki je imel stopiti v veljavo 1. julija tega leta, do 1. julija 1929. To je znana določba priseljenškega zakona od l. 1924, ki določa, da začenši od l. 1927, naj se pripusti le 150.000 priseljencev in da se kvota posameznih dežel določi na podlagi števila prebivalcev Združenih držav, izvirajočih iz dotedajne države. To je glasoviti National Origin Plan. Dognalo bi se na pr. koliko ljudi angleškega, nemškega itd. izvira je v Združenih državah. Po razmerju njihovega števila bi se določila kvota. Sedanja kvota je izračunana na podlagi 2% od števila tujerodcev dotedajne narodnosti, stanujočih v Združenih državah v l. 1890. Ta kvota mora ostati v veljavi, dokler ne bo nova kvota na podlagi narodnostnega izvira stopila v veljavo. Že enkrat

je bila ta stvar odložena in letos zopet.

S tem novim zakonom ni bila stvar rešena, marveč le odložena za leto dni. V svojem prihodnjem zasedanju bo moral kongres zopet pretresati stvar in priti do zaključka. Ko je stvar prišla letos pred kongres, so bili mnogi člani kongresa mnenja, da ali naj se določba o National Origin popolnoma odpravi ali pa naj se uveljavi. Po novem kvotnem sistemu bi bili Irci, Nemci in Skandinavci jako prikrajšani in bojazen pred zamero volilcev v letu predsedniških volitev je brzokone imela odločen vpliv na zopetno odlaganje tega vprašanja.

Razum imenovanih dveh zakonov imamo še pet zakonskih načrtov, od katerih je senat sprejel tri in kongres dva. Senat je odobril sledeče predloge: 1. predlog, da se odpomore ločenim državljanom; 2. predlog, da se odpravi predpis, ki zahteva, da morajo vseučilišni profesorji imeti vsaj dve leti prakse, predno smejo kot taki zaprositi za izvenkvotno vizo; 3. predlog, da se poveča plača priseljenškim uradnikom in uredi njihovo napredovanje. Poslanska zbornica (house) pa ni odobrila niti enega izmed teh treh zakonskih predlogov, toda njen priseljenški odtsek je priporočal zadnji zakonski načrt.

Poslanska zbornica pa je na drugi strani sprejela dva predloga, o katerih ni senat še nič sklenil. Prvi se tiče naturalizacije in dovoljuje, da sme priseliec za naturalizacijo predložiti pismena dokazila o svojem bivanju v drugi county iste države (dosedaj je bilo to dovoljeno le glede prii v drugi državi); drugi načrt pooblašča povrnitev pristojbin za vizo, plačanih v gotovih slučajih. Oba ta predloga se nahajata sedaj v senatnem odseku.

Ponavljamo: niti eden izmed teh petih predlogov ni postal še zakon. To ponavljamo zato, ker dostikrat se dogaja, da ljudje zamenjajo zakonski predlog ali načrt (bill) z zakonom (act). Predno načrt postane zakon, ga morata odobriti obe zbornici kongresa in predsednik ga mora podpisati.

Teh pet predlogov in dva gori omenjena zakona pa je tudi vse, o čemur sta obe ali vsaj po ena zbornica kongresa kaj sklenila. Vsi drugi predlogi niso še sploh prišli v pretres niti v eni zbornici in zato se ne izplača tu govoriti o istih.

Izmed 140 zakonskih predlogov, predloženih v tem zasedanju do 23. marca, so bili nekatere debatirani v odsekih. Ali le malo število predlogov sploh zagleda svetlo izven odseka. Treba bi računati, da je bilo v poslanski zbornici predloženih vsega skupaj 18.312 predlogov vseh vrst in v senatu 6417. Le 1422 izmed teh predlogov je bilo uza-konjenih, in od teh je 544 takozvanih privatnih predlogov (tihočih se posameznih oseb). Niti torej treba postati nič razburjen ali pa gojiti visoke upe, če kdo misli, da je kak kongresni predložil ta ali oni zakonski načrt. Od načrta do zakona je pot dolga in mortaliteta zakonskih načrtov je ogromna. — FLIS.

Samomori radi brezposelnosti.

Chicago. — Theodore Fromm, star 50 let, 1935 W. Division St., se je v torek zvečer zadušil s plinom v svojem stanovanju. Njegova žena je izpovedala policiji, da je bil mož zadnji mesec zelo obupan, ker ni mogel nikjer dobiti dela, dasiravno ga je iskal povsod.

Zupan-pesnik ponovno izvoljen.

St. Paul, Minn. — V mestnih volitvah je bil v torek ponovno izvoljen za župana tega mesta L. C. (Larry) Hodgson, znan pesnik in govornik.

Nepravilčen je človek, ki postopa nasilno z ljudmi; pravilnik je samo tisti, ki razločuje oboje poti — pravico in nepravico, ki druge podučuje in jih ne z nasiljem, temveč z zakonom in pravico. — BUDDHA.

ZDRAVSTVO

Poljudna beseda o higijeni in skrbi za zdravje.

VPRAŠANJE NESPEČNOSTI.

O PROTINU.

Ljudje imajo kaj različne potrebe in zahteve glede spanja. Medtem, ko se mladina od 6. do 8. leta ne počuti dobro, če ne prespi deset ur, zadostuje odraslemu 7 do 8 ur, od 65. do 75. leta pa celo tri do štiri ure na noč. Seveda človek ne spi vsako noč enaklo globoko. Poizkusi so dokazali, da spimo najbolj globoko eno uro potem, ko nas je zabil spalnice. Potlej se jame spanje rediti, a se na koncu druge ure zopet pogrezne v nekoliko globlje, dokler ga neko notranje valovanje ne pozone navzgor. Cim bolj se bližamo jutru, tem redkejša in nemirnejša postaja spanje. Ta diagram spanja pa se pri raznih ljudeh dokaj izpreminja. Tako na primer diagram duševnega delavca ni enak delavca, kakaj pri prvem traja precej časa, dokler se v možganih poleže vznemirjenje, ki ga je izzvalo delo. Zato duševni delavec najtrdnje spi stoprav proti jutru.

V naših dneh toži in tarna že vsak drugi človek o nespečnosti. Kako naj se bojujemo zoper to neprijetno nadlego? Najboljše je, če se človek podnevi dovolj razgiblje; tako se mu nabere v telesu utrujenost, ki potlej skokovito avtomatično zahteva spanje. Zvečer skušajmo opustiti delo, ki zahteva jači krvni tlak, večje srčno delovanje, daljše prebavljanje, močnejšo obistno funkcijo itd. Spanju škoduje v enakih meri prehuda mrzota in prevelika gorkota, ki vpliva dražljivo na kri. Treba pa je tudi, da si kolikor mogoče pomirimo živce. Skušajmo pozabiti vse, kar bi nas utegnilo vznemirjati ali razdražiti. Mnogi se bore zoper nespečnost z alkoholom; niti najstrožji zdravnik ne bo ugovarjal, če spiš pred spanjem vrček piva. Vendar ne smeš zagrabiti celo roko, če se ti ponuja samo mezinca. Nekaterim pomaga do utrujenosti enolično, zaporedno ponavljanje števil, besed ali pesmi. So pa tudi takšni, ki se usvajajo z dolgočasnim čitvom.

Nespečnost je mnogim pravo pravcato strašilo. Hudič pa tudi tu ni tako črn, kakor ga slikajo. Mnogi mislijo, da niso nič spali, če jih med ležanjem v postelji ni zapustila zavest. Ne sme se pa pozabiti, da je telo vso noč mirovalo in da to tudi nekaj zaleže. Res je, da te tak počitek oropa užitka dobrega spanja, v katerem utonejo vse skrbi, vendar pa je bilo vsaj v glavnem zadostno potrebi telesnega odmora. Poznal sem moža, ki je bil docela zdrav in že dokaj prišten, pa mi je pravil, da se v svojem življenju ni še nikdar pošteno naspal, temveč da je le počival v postelji. S tega vidika izgublja nespečnost svojo pošastno podobo. Treba je, da jo zato sprejmemo z enako ravnodušnostjo; škodljivo je le, če bi si sami siloma pritrgali spanje in izrabljali čas odmora za pretirano delo. Prepustimo organizmu, da sam pokliče boga Morfeja z njegovim tolažilnim makovim cvetom, kadar se mu bo zljubilo ali kadar mu bo tega treba. Bolj ko si namreč prizadevamo, da bi izsilili spanje, bolj beši spanec pred nami.

V poslednjih letih so mnogi ljudje zboleli za takozvano evropsko spalno boleznijo, ki jo označujejo tudi kot možgansko gripo. Ta bolezen vrže pacienta v posteljo, kjer spi včasih po cele dni, da; tudi tedne. Gre za vnetje srednjih možgan. Če se pa vnetje razširi na spredaj ležeči sosedni del, se stvar zasuce baš narobe: spalna bolezen postane in bolnika do nemoči trpihči bolesta nespečnost. Tudi so znani pojavi, da se je pri nekaterih bolnikih svet obrnil: podnevi jim ne da bdeti, ponoči pa ne morejo za nobeno ceno zaspati. Ta bolezen se ne da premo-titi, čeprav postavimo bolnika v temen prostor, kjer ne vidi, jeli dan ali noč.

NA PRODAJ JE

trgovina s žepniki in raznimi ročnimi ženskim dolci "Fancy Store" v dobrem kraju. Proda se po zmerni ceni. Vzrok prodaje bolizen. Telefon Crawford 5869. (149.)

Dr. med. Otto Moishheim piše: Med narodom se "protin" in "revmatizem" zmeraj med seboj zamenjavata ali pa ju imajo za eno in isto bolezen. A protin je zelo redek, mišični in sklepni revmatizem sta pa zelo pogosta.

Prvi pravilni opis protina datira iz leta 1683 in je izpod peresa slavnega angleškega zdravnika Sydenhama, ki je sam na tem trpel in ki opisuje torej svojo lastno bolezen. Prvi, ki je bolezen pravilno spoznal, je bil Wollaston. Dokazal je, da se pri protinu odlaga urinska kislina v sklepih in drugih organih, česar pri revmatizmu ni.

V približno polovici vseh slučajev je zamaščenostjo, sladkorno boleznijo in arteriosklerozo. Na zgodi se samo, da zbolí na protinu bolan človek tudi na eni ali drugi imenovani bolezi, temveč se nakopiči cela množica teh bolezní pri sorodnikih bolnika. Tako boleha eden v družini na protinu, drugi na zamaščenosti, tretji na sladkorni bolezní itd. Tudi pravijo, da je za postanek protina odgovorna preobdoba prehrana. Zato imenujejo včasih revmatizem "bolezni revnih," protin pa "težavo bogatih." Tudi pri kroničnem zastrupljenju a svincem pride večkrat do pravih znakov protina. Pri tem morajo biti pozorni zlasti oni, ki imajo poklicno opravka s svincem. Tak protin se da ozdraviti; bolnik mora pustiti delo, da njegovo telo ne sprejme nobenega svinca več. Protin je najbolj pogost na Angleškem.

Skoraj vselej se prične bolezen z akutnim "protinikom napadom," ki se ga vsak tako boji. Navadno se zbudi bolnik sredi noči ali proti jutru s hudimi bolečinami v kakšnem sklepu. V začetku je to skoraj vselej veliki palec na nogi. Sklep oteče in postane vroč, pogosto se dvigne tudi temperatura telesa. Po urah trpljenja bolečine prenehajo. Če bolnik ničesar ne ukrene proti bolezi, se pojavi bolečina navadno v prihodnji noči spet za nekaj ur in pride še večkrat, narkar poleže in izgine. Po krajši ali daljši dobi se napad ponovi. In tedaj pridejo na vrsto drugi zgibi. Sklep, ki je bil enkrat napaden, obdrži spremembe za zmeraj. Po prvem napadu na zunanjo se ničesar ne vidi, a čim večkrat se v istem členu napad ponovi, tem očitnejše vidi posledice. Členk ostane debel, sključen in skriviljen. Na uhljih se napravi večkrat protinski vozli. Bolezen je stopila v kronični štadij. Taki vozli se včasih razpojo, a ne izločijo nobenega gnolja, temveč samo izumrlo stanje itd. Med tem so se pričele tudi spremembe notranjih organov. V večini slučajev nastane kronično obolenje ledvic. O arteriosklerozí smo že govorili; pojavijo se tudi motenja prebave.

Bistveno na bolezi je spre-menjeno izmenjavanje snovi. Kri na protinu bolnega vsebuje več urinske kisline kot kri zdravega — v enakih razmerah. — Zalbog se ne vemo, kako nastane protinski napad.

Dokler ne poznamo pravega vzroka bolezi, tudi ni mogoča uporaba učinkujočega zdravila. Vseeno pa medicina proti protinu ni brez moči. Zlasti je mogoče marsikdaj omiliti hude bolečine, ki se pri protinu pojavijo. Medicina ima dobra zdravila, ki napade skrajšajo in tudi odstranijo. Sicer ima pa prvo besedo dietično zdravljenje bolezi. Ker spada urinska kislina kemično k purinskim telesom, uporabljamo po možnosti živila, ki imajo veliko purinske vsebino. K tem spada v prvi vrsti meso. Dalje se je tudi pri vseh protinskih sklepnih obolenjih kot dobro izkazalo zdravljenje s toploto. Ovrozi z blatom, diatersko zdravljenje, višinsko soince, zdravljenje s suhim vročim zrakom itd., je običajno.

Pravica in krivica

(A. Afanasjev: Ruske narodne pravljice.)

Nekoč sta se pogovarjala dva revna kmetiča. Eden je bil sicer elepar in je živel od same goljufije ter o priliki bil tudi tat. Drugi kmet pa je bil pravičen in se je vedno trudil, da si prisluži kruh samo s poštenim delom.

Govorila sta in govorila, pa je dala beseda spor. Eden je trdil, da se boljše živi s krivico, drugi pa mu je ugovarjal: "S krivico ne more izhajati človek vse svoje življenje. Boljše je, ostati reven, a pošten." Dolgo sta se prepirala, nobeden ni maral odnehati in sta končno sklenila, da bosta odšla na pot in vprašala tuje ljudi, kaj o tem mislijo.

Pršla sta do velike ceste in sta jo ubrala naprej, dokler ni sta videla, da tlačen orje grudo. Stopila sta k njemu in rekla: — "Bog pomagaj, človek dobri! Reši no najin spor: kako je boljše živeti na svetu: po krivici ali po pravici?" — "Ne prijatelj, a pravico človek ne more izhajati, boljše je živeti po krivici. Pravica zdaj hodi bosa, krivica pa ima lepe čevlje. Le poglejta, kako se nam zdaj godi: vedno nam gospoda povlača tlako, ne ostaja časa, da bi delali zase. Kaj hočem: javim valpita da sem bolan, pa med tem grem v gozd po drva; pa še ne po dnevu temveč ponoči, ko je sekanje prepovedano." — "No si čul?" reče pra-

vični krivičnemu, "moja beseda je bolj drži." — Odšla sta naprej po cesti. Prišel je jima naproti trgovec, gospodar trgovca. Ali te smeja kaj vprašati? Reši najin spor: kako je boljše na svetu živeti: po pravici ali po krivici." — "Eh, fanta, težko je živeti po pravici, krivica se bolj obnese; nas goljufajo, in mi goljufamo!" — "Ali si čul? Zopet je prišlo na moje," je rekel krivični pravničnemu. Sklenila sta še vprašati, kaj bo povedal tretji. Sta sta naprej, pa je prišel nasproti gospod v vozu. "Počakaj trenotek! Reši najin spor: kako je boljše na svetu živeti: po pravici ali po krivici?" — "Sploša se po tem vprašati; po krivici seveda. Kaj velja dandanašnji pravica? S pravico pride človek samo v Sibirijo: prerad se pravda, bodo porekli."

"No, zdaj si čul," reče pravničnemu krivični. "Vsi trdijo eno in isto, s krivico gre boljše." — "Ne," mu odgovori pravnični, "treba je živeti po božje. Naj pride kar hoče, a ne maram po krivici živeti."

Ta časa sta že bila daleč od doma, pa sta si morala poiskati dela. Več dni sta hodila skupaj. Krivični se je znal vsem prikupiti, povsod so mu dali zastopnik in jesti, pa je dobil še pogostila na pot. Pravnični pa se je napil zdaj vode, zdaj je zaslužil kos kruha, in dosti mu je bilo. Krivični ga je yenomer zasmejal. Nekoč med potjo je po-

stal pravični kmet hudo lačen in je prosil tovariša: "Daj mi kos kruha." — "S čim mi ga boš plačal?" je vprašal krivični. — "Vzemi, kar hočeš." — "No, pa ti bom iztaknil oko." — "Lahko, če hočeš." Krivični mu je iztaknil oko in mu je dal za to majhen kos kruha. Šla sta naprej, dolga je bila pot. Pravični je postal zopet lačen, ni mogel naprej in je prosil krivičnega za kruh. Ta pa je rekel: "Samo, če si daš iztakniti še drugo oko." — "Ah, brate, umili se me, saj sem potem slep." — "No pa kaj, zato si pravičen, jaz pa krivičen in živim po krivici." Kaj pomaga. — Na glad človek ne more pozabiti. "Na," je rekel pravični, "izbodi še drugo oko, če se ne bojiš vzeti nase greha!" Krivični mu je iztaknil še drugo oko, mu dal majhen kos kruha in pustil slepca sredi ceste: "Nikar ne miali, da ti bom še za vodnika, briga me!"

Slepec je pojedel kruh in je taval naprej: "Menda bom prišel do kakke vasi," je mislil. Dolgo je hodil, zgrešil je pot in ni vedel ne kod, ne kam. Prišel je moliti: "Gospod, ne zapusti me, grešnika!" — Dolgo je molil, ko začuje neznan glas: "Pojd na desno, našel boš v gozdu studenec, ki ga je strela privabila iz zemlje. Umij se z vodo tega studenca in Bog ti bo povrnil vid. Tam boš zagledal velik hrast, splezaj gori in počakaj do noči." Slepec je krenil na desno, komaj je prišel do gozda, je našel stezi-

co in po stezi je prital do studenca. Zajel je studenčnice, in čim je z njo zmočil očesni votlini, je izpregledal. Ozrl se je okoli in je videl velik hrast, pod katerim so bila poteptana tla in pomandrana vsa trava. Spravil se je v vrh in čakal noči. Ko se je naredila temna noč, so se zleteli od vseh strani pod to drevo hudobni duhovi in so se pričeli bahati, kje je kdo bil in kakšno zlo je storil. En bes je rekel: — "Bil sem pri krasni carjevni. Deset let jo že mučim, na vse načine me poskušajo iz palače pregnati, a niso mi kos. Edino tamo me preganj, ki bo dobil podobno Božje Matere pri tem in tem bogatem trgovcu." Proti jutru, ko so bes odleteli narazen, se je spustil pravični po hrastu na zemljo in je šel iskat bogatega trgovca. Po dolgem času ga je našel in se mu je ponudil za hlapca. "Leto dni," je rekel, "bom zate delal in nočem nobene plače, samo daj mi podobo Matere Božje." Trgovcu je bilo prav. Od tega dneva mu je služil pravični kmet na vso moč, dan in noč si ni privoščil miru, tako je bil pridn. Ko pa je bilo leto končano, je prišel po plačilo. "Ne, prijatelj," je rekel trgovec. — "Dobro si služil in jaz sem zadovoljen, toda žal mi je dati ti podobo proč. Rajši te bom izplačal v denarju." "Ne, ne rabim tvojega denarja! Daj mi ono, za kar sva se domenila." "Kaj pa še! Služi mi še drugo leto, potem ti bom dal podobo." Kaj se hoče, kmet je zopet ostal pri trgovcu in delal še leto dni. Prišel je čas plačila, pa trgovec zopet ni hotel dati podobne. "Rajši ti bom dal denar," je rekel, "če pa hočeš na vsak način podobo, tedaj ostani še eno leto pri meni za hlapca." Bogat revnemu ni brat. Kmet je moral, hočeš nočeš, pristati; ostal je še leto dni pri njem za hlapca in je delal zanj še več kakor doslej. Šele takrat, ko je poteklo tretje leto je snel trgovec podobo z zila in jo dal kmetu: "Na, človek dobri, vzemi za svoje delo in pojd z Bogom."

Kmet je vzel podobo, se poslovil od trgovca in šel v tisto kraljestvo, kjer je hudobec mučil lepo carevno. Dolgo je hodil, prišel v prestolno mesto in rekel: "Lahko bom ozdravil vašo carevno." Takoj so ga prijeli ljudje pod pazduho, ga peljali v carjevo palačo in mu pokazali mrko bolno carevno. Zahteval je polno čašo vode, trikrat pogreznil vanjo podobo Božje Matere, dal od te vode kraljčini in ji velel, naj se umije. In glej, čim se je pričela carevna umivati, je na mah zletel iz njenih ust hudobec kakor meglen klopič. Bolezen je prešla, in krasna deklica je postala čila, zdrava in vesela. Car in carica sta bila tako navdušena, da nista vedela, s čim bi naj poplačala zdravnika: nudila sta mu visoke službe, obljubovala graščine, ponujala veliko plačo. "Ne," je rekel, "nič ni potreba."

Tedaj je rekla carevna: "Vzela ga bom!" — "Dobro," je odgovoril car, in ju takoj velel poročiti in je priredil za vse ljudstvo veliko gostijo. Od tega dne je živel pravični kmet v carski palači, nosil carsko obleko in pil ter jedel pri carski mizi. Minilo je toliko in toliko časa, pa je prosil carja s carico: "Pustita me domov, tam imam staro mamico." Carevna pa je rekla: "Skupaj bova šla." Odpeljala sta se; konji, kočija, oprava, vse carsko. Ko sta še potovala, jima je prišel naproti krivični Carjev zet ga je spoznal in rekel: "Pozdravljen, prijatelj! No, ali me nisi spoznal? Ali se ne spominjaš najinega spora? Ti si trdil, da je boljše živeti po krivici, kakor po pravici, pa si mi nazadnje še iztaknil oči." Krivični se je prestrašil in ni vedel, kaj bi počel. "Ne boj se, saj nisem nate hud," mu je rekel pravični in mu takoj povedal vse, kar se je zgodilo: kako je izpregledal, kako je bil za hlapca, kako je vzel prelepo carevno. Krivični ga je poslušal in je takoj sklenil, da bo šel v gozd k studencu. "Nemara bom zadel tudi jaz svojo srečo, če bom kaj slišal!" Šel je v gozd, poiskal studenec in čakal na noč. Baš polnoč so se zleteli hudobci pod hrast; zagledali so krivičnega, ga potegnili z drevesa in ga raztrgali na drobne kose.

Spaner:

Bistromni Kitajec

Ugnezdila se je v svetu grda navada kraje. Ne krajejo časti, ki je že davno pokopana, ampak vse, kar ima posvetno vrednost. Duševnih dobrin ne krajejo.

Pa je prišel v takih okolnostih na stari, zaprašen hišji, s katero so prevažali le še prazne vreče iz Angleškega v Indijo, zaračen Kitajec.

Kultura je bila šla mimo njega, ker se zanj ni menil. Sledove, ki jih je bila vojna pustila na njegovi koži, je bil spretno zabrisal s tem, da se je z neizprosno doslednostjo ogibal vode.

Preden so ga v pristaniški pisarni pregledali, so ga vrgli v čeber. Ves predružen je prilezel iz vode in sledovi vojnih strahot so prišli do izraza. Tudi voda je iz čebra le s težavo iztekla.

Poklica ni imel. In vendar za enega je bil izredno uren in kar brž se ga je lotil. Časopisi so začeli pisati o tatovih. Oko postavne in roka pravice sta imela dela preko glave. Zaman so iskali tatov, zvitihi butic.

A mlad inženir, modra glava, jo je uganil. Brž si je ismislil aparat, tako umeten, da je zgrabil vsakega tatu, ki je šel mimo njega.

Mnogo so postavili takih aparatov po cestah, včasih kar po dva skupaj, vse zaradi večje varnosti.

Pa so se prijazni meščanje oddahnili in svobodneje zadihali. Hvalili so talent mladega inženirja in ga proslavljali. Nostli so mu darove in cvetlice, lepe gospodične so mu v naučenih, a vznešenih besedah čestitale.

In bil je inženir ponosen samega sebe in svoje iznajdbe.

Uspešno, zelo uspešno je novo strašilo opravljalo svoj posel. Že prvi teden je ulovilo desetink ducata postopačev, potepuhov in tatov.

Često je aparat vsakega zgrabil, takoj da je kar zavril; in že se je pojavil mož miru in reda, ki ga je oprostil krivoločnih klešč.

Komisija je bila z izumom zadovoljna in je brihtni glavici odštela lepe denarce.

Ali smola! Kitajca ni bilo med ujetniki in ga ni bilo. Dobro je vedel, da v strašilu ni denarja in tudi drugih dobrot ni pričakoval.

Spretno se ga je ogibal, najraje je kolovratil po takih ulicah, koder ni bilo pasti.

In se je nekoč zgodilo, da je šel zaračen Kitajec zamišljen

in malce potrj po temni ulici. Ni se oziral ne na levo, ne na desno in nenadoma je obstal kot pribit — v objemu strašila.

Ni zavrlil, niti zastokal ni, le nekoliko neprijetno mu je bilo.

Malo je postal, dobro je premislil, potem pa je — ukradel aparat in odšel.

Z VSEH KRAJEV DEŽELE

Veliko pisem prihaja vsak dan, ki naznanjajo veliko zadovoljstvo. "Cleveland, O., 2. aprila. Trinarjevo grenko vino je čudovito zdravilo. Wm. Stacey. — Wauwatosa, Wis., 4. aprila. Vse vaše izjave o Trinarjevem grenkem vinu so resnične. Edw. Lieber. — Empire, La., 6. aprila. Trinarjevo grenko vino mi je veliko pomagalo. John Hihur. — Fernie, B. C., Can., 8. aprila. Je zelo dobro zdravilo. John Gajewski. — San Antonio, Tex., 10. aprila. Njega uspeh je sijajen. L. G. Montemayor." V resnici je najboljšo zdravilo za slab apetit, zaprtje in želodčne nerednosti. Pišite na Jos. Trinar Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill., po brezplačni vzorec, ter priložite 10c za poštne stroške.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Ime _____ No. _____
Naslov _____
Mesto _____

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC"

IZVRSTNA PRILIKA
Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite list Prosveta vsak dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENC, vredno \$5.00 — ako nam pošljete brez odbitka svoto \$7.50.

Ali pa tri knjige: SLOV-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto \$7.50.

Te velja za člane S. N. P. J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo \$9.00.

Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupno vrednost za \$2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZE, ali pa ZAJEDALCE in HRBTENICO in INFORMATOR ako nam pošljete svoto \$4.00. Ne člani pošljite \$4.60. Ali pa za \$3.00 pol leta list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Ne člani \$3.60.

Te vse velja za stare in nove naročnike. Vsa mora poslati cele svote brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravitelje na naslov:

Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ime _____
Naslov _____
Država _____ Čl. društva _____
Pošljite \$ _____

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V
TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA
CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE
NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA

H. H. Ewers:

LJUDJE IN MALIKI

Za "Prosveto" poslovenil — A. Šabec.

(Dalja.)

Nato so smeli šele nesrečneži k svojim sorodnikom in prijateljem, ki so jim namazali roke z maslom ter jih obvezali.

Bil sem radoveden, če bo ta človekoljubni svečenik zahteval tudi od mene tako ceremonijo, toda nihče se ni zmenil zame. Sicer pa so tudi meni ponudili kos mesa, kakor vsem ostalim, in tudi jaz sem ga pojedel.

Svečeniki so položili na ogenj nadaljno kurivo ter pripravili raženj. Nato so privlekli v tempel troje kozlov: dva črna in enega belega. Papaloi je zabodel vsakemu v vrat velik nož ter jim porezal glave. Te je dvignil kvišku ter jih najprej pokazal bobnarjem, nato pa jih vrgel v kotel, napolnjen z vrelo vodo. Medtem pa so ostali svečeniki prestregli kri, ki je curkajala iz odrezanih vratov, pomešali so ji z rumom ter dali piti vernikom. Nato so odšli zaklane živali ter jih nasadili na ražnje, katere so položili na ogenj.

Tudi jaz sem izpil požirek one pijače, potem pa čedalje več in več. Nenadoma sem začutil, kako se me oprijemlje neka čudna, divja pianost, katere nisem dotlej poznal. Vedno bolj sem uhajal iz svoje vloge, da fungiram tukaj kot navaden gledalec, in čutil sem, da postajam čimdalje bolj eden izmed njih.

Svečeniki so nato potegnili z ogljem poleg ognja velik krog, v katerega je spet stopil papaloi. Blagoslovil je pečenko, ki se je cvrla na ražnju ter z glasnim glasom klical blagoslov Alegra Vadre, boga, ki vse ve. Ko je bilo meso jedva napol pečeno, so ga sneli z ražnje ter pričeli polsurovo dobesedno žreti liki divje zveri.

Spet so zabobneli bobni. Med množico teh črnih teles je nastalo veliko razburjenje, katerega ni bilo mogoče več premagovati. Ogenj, ki je gorel na sredi, so pogasili ter tla izhodili in steptali. Vsa množica se je pričela rinuti v ospredje.

Tedaj se je nenadoma pojavila — ne vem, odkod je prišla — Adelaida, mamaloi. Kakor vsi ostali, je imela tudi ona samo robec okoli ledja, okoli čela pa moder trak. Njeni sijajni zobje so se svetili v rdečkastem soju plamenic. Bila je krasna, naravnost sijajna! Papaloi ji je s povešeno glavo ponudil veliko časo rumo, pomešanega s krvjo, kar je na en dušek izpila. Bobni so utihnili, ona pa je pričela peti visoko pesem božanske kače:

"Leh! Eh! Bomba, hen, hen!"

Dvakrat, trikrat je ponovila, nato pa je začela peti za njo vsa polpjana množica.

Bobni spet zabobne. Adelaida je stopila h kosari, segla vanjo ter prineela ven kačo. Bil je modras, ki je sikal s svojim razcepjenim jezikom, začuden valed svetlobe in ropota. Kača se je počasi ovila okoli roke svečenice. Verniki so se zgrudili na zemljo ter pričeli tolči s čeli ob tla.

Tedaj pa je posegel papaloi v drugo kosaro, ki je stala tam poleg, ter pričel metati iz kosare bele in črne kokiši. Verniki so skočili kvisku, polovili preplahene kokiši, odgriznili jim glave ter sesali njihovo svežo kri.

Iz ozadja se je pričelo tedaj rinuti proti papaloiju šestero mož. Na obrazih so imeli hudičeve maske, preko pleč jim je visela kozlovska koža, okoli ledij so bili pomazani s krvjo. Množica se je umaknila ter jim naredila na sredi prostor, kamor so stopili. Seboj pa so privedli deklico, kateri je bilo morda kakih

deset let. Otrok je začudeno in boječe gledal okoli sebe, toda kričal ni. Omahovala je in komaj stala na nogah; videl sem, da je od ruma omamljena. Papaloi je stopil k deklici ter ji stresel nekoliko žerjavice na glavo. Predno je mogel nesrečni otrok šiniti s svojimi rokami v lasa, da si odstrani žerjavico, je skočila Adelaida, mamaloi, kakor obsedena proti deklici. Zgrabljala jo je z obema rokama za vrat, dvignila jo od tal ter zadavila.

Bila je divja; oči so ji stopile iz jamic in zdelo se je, kakor da noče več izpustiti svoje žrtve. Končno ji je intgral višji svečenik trupele mrtvega otroka, kateremu je z enim samim urezom odrezal glavo.

Spet je dvignil papaloi glavo, pokazal jo navzočim, nato pa jo vrgel v kotel. Kakor otprla je stala med tem Adelaida na mestu, dočim so svečeniki prestrezali kri nedolžne žrtve ter jo dajali, z rumom pomešano, piti navzočim. Trupele so razsekali in položili na žerjavico, toda verniki so se vrgli v naslednjem trenutku na skoraž surove kose ter jih v hipu požrli.

Nato so zagrneli bobni; ekstaza podivjane in versko blazne množice je dosegla svoj vrhunec. Pijani krvi in ruma so pričeli zamorci plezati, skakati ter se obnašali kot tolpa blaznežev. Trgali so si cunje s teles, metali se ob tla; poskakovali in padali onemogli na zemljo; zavladala je brezmejna poltena razvratnost in žrtvovali so Veneri vse navzkriž, v vseh legah in položajih. V teh satanskem deliriju so se medsebojno grizli kakor stekli volkovi in trgali drug drugemu z nohti kožo in meso, da jim je curkajalo kri zameglila še zadnje ostanke razsodnosti. Sadizem in pohotna razvratnost sta triumfirala v vsej svoji grozoti.

Jaz sem se obnašal kakor vsi ostali . . .

Naslednjega dne sem se znašel zunaj na ravnici, ležeč na kupu moških in ženskih črnih teles. Sonce je stalo že visoko na nebu; vse okoli mene so ležali ljudje, stokajoč in vzdihajoč v svojem težkem snu. Treba je bilo nepopisne sile volje, da sem vstal; moja obleka je visela v krvavih krpah s telesa. V bližini sem videl ležati Adelajdo, krvavo od vrha do tal. Kje sem vzel toliko moči, ne vem, vendar se mi je posrečilo, dvigniti nezavestno k sebi na konja, nakar sem oddirjal proti domu. Dospevši domov, sem jo ukazal položiti v postelj, nakar sem tudi sam legel . . .

Spet je čujem stokati; pojdem k nji, da jim podam kozarec limonade.

. . .

7. marca.

Pretekli so meseci. Ko prelistavam te zadnje strani, se mi zdi, kakor da je nekdo drugi to doživel, ne jaz. Tako daleč mi je vse to, in tako tuje. Šele, kadar sem z Adelajdo skupaj, se moram prisiliti v to, da verujem, da je bila tudi ona poleg. Ona — mamaloi, to nečno, pokritovalno, arečno bitje? Samo eno misel ima: o svojem otročičku. Ali bo res deček? Prav gotovo bo deček! Stokrat me vprašuje to. Smehlo: ta otrok, ki še niti rojen ni, zavzema že svoje mesto v mojih mislih. Že sva se domenila glede njegovega imena, že je pripravljeno perilo zanj.

Sicer pa sem odkril med tem v njej še druge lastnosti. Ona je sedaj šef nekega oddelka moje trgovine, nastavljen s polno plačo. V trgovini sem namreč vpeljal novo branjo. Zdaj fabriciram čudodelno vodo; ki pomaga proti vsem mogočim boleznim in urokam. Sestavitev te čudodelne tekočine je zelo enostavna: detevnica, katero pobirjam s sokom paradiznikov.

(Dalja prihodnja)